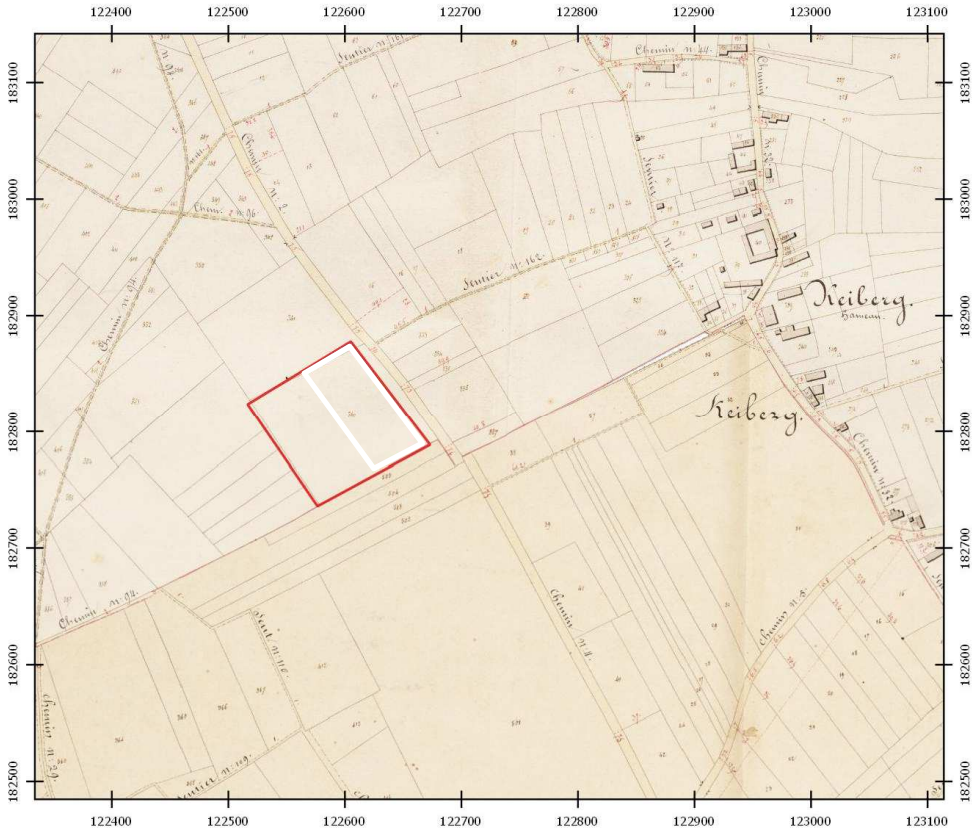
INTERGEMEENTELIJK SAMENWERKINGSVERBAND
VOOR RUIMTELIJKE ORDENING EN SOCIO-ECONOMISCHE EXPANSIE

LEDE – HOOGSTRAAT

BOUW VAN POLITIEHUIS

ARCHEOLOGIENOTA – 2016K505

De Graeve A. & Cherretté B.

SOLVA-ARCHEOLOGIERAPPORT NR 62

Colofon

Project:
Lede-Hoogstraat. Bouw van een politiehuis. Archeologienota.
Projectcode: 2016K505
Projectnaam: 16-LED-HS
SOLVA Archeologierapport 62

Opdrachtgever/Bouwheer:
SOLVA
Intergemeentelijk samenwerkingsverband voor ruimtelijke ordening en socio-economische expansie
Joseph Cardijnstraat 60
9420 Erpe-Mere
Tel: 053/64 65 20

Uitvoerder:
SOLVA
Intergemeentelijk samenwerkingsverband voor ruimtelijke ordening en socio-economische expansie
Joseph Cardijnstraat 60
9420 Erpe-Mere
Tel: 053/64 65 20

Auteurs:
Arne De Graeve (erkend archeoloog)
Ewoud Deschepper (opmaak kaartmateriaal en figuren)
Bart Cherretté (redactie)

Bewaarplaats archeologisch ensemble:
Erkend onroerend erfgoeddepot SOLVA Archeologisch depot, p/a Industrielaan 25B, 9320 Erembodegem
archeologie@so-lva.be
Tel: 053/64 65 36

Wettelijk depotnummer: D/2016/12.857/14

SOLVA

Afbeelding voorblad: afbakening van het onderzoeksterrein op kadastraal perceel op de Atlas der Buurtwegen (Geoportaal Onroerend Erfgoed)

Copyright: Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SOLVA. Alle foto's, tenzij anders vermeld: © SOLVA.

Inhoudsopgave

Samenvatting 4
1. Planmatige context 4
2. Wettelijk kader 4
3. Resultaten 4
Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek 6
1. Beschrijvend gedeelte 6
1.1. Administratieve gegevens 6
1.2. De archeologische voorkennis 8
1.3. De onderzoeksopdracht 8
1.4. Een beschrijving van de werkwijze en strategie van het vooronderzoek 12
2. Assessmentrapport 14
2.1. Methoden, technieken en criteria 14
2.2. Een beschrijving van het assessment van de vondsten 14
2.3. Een beschrijving van het assessment van de stalen 14
2.4. Conservatie-assessment 14
2.5. Assessment van de sporen 14
2.6. Assessment van het onderzochte gebied 15
2.7. Evaluatie van de onderzoeksvragen en potentieel op kennisvermeerdering, en de aard en waardering daarvan 33
2.8. Beschrijving van de kaders waarbinnen het potentieel op kennisvermeerdering geëxploiteerd moet worden 36
2.9. Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek 38
2.10. Samenvatting gericht op een niet gespecialiseerd publiek 39
2.11. Bibliografie 40
3. Bijlagen 41
3.1. Plannenlijst 41
3.2. Fotolijst 41
3.3. Lijst van de bijlagen 42

Samenvatting

1. Planmatige context

SOLVA ontwikkelt in opdracht van de politiezone Erpe-Mere/Lede een nieuw politiehuis, waarbij SOLVA als bouwheer optreedt. De geplande nieuwbouw situeert zich langs de Hoogstraat en maakt voor de aanleg gebruik van de natuurlijke topografie. Het gebouw is helemaal voorzien van kelders, met aan de achterzijde een carport. Naast het gebouw wordt een parking voorzien.

2. Wettelijk kader

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **stedenbouwkundige** vergunningsaanvraag voor de aanleg van de verbindingsweg. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer[1].

3. Resultaten

SOLVA Dienst Archeologie voert het archeologische traject uit. In eerste instantie is hiertoe een bureauonderzoek opgemaakt. Hierbij wordt het archeologisch potentieel van het projectgebied en de impact van de werken hierop ingeschat.

Uit de bureaustudie blijkt duidelijk dat het projectgebied zich op korte afstand van enkele gekende vondstlocaties bevindt. De landschappelijke positie van het terrein, een droge zuidwaarts gerichte leemrug nabij twee beken, ondersteunt de aantrekkelijkheid van het gebied voor menselijke occupatie in het verleden en draagt bij tot een wezenlijk archeologisch potentieel. Uit het onderzoek bleek verder dat er de laatste 250 jaar geen bebouwing in het gebied is geweest. Het is aannemelijk dat het terrein archeologische sporen bevat die goed bewaard kunnen zijn.

Louter op basis van de bureaustudie kon **geen definitieve inschatting** van het archeologisch en wetenschappelijk potentieel van de locatie gemaakt worden. Na afweging blijkt een vooronderzoek met ingreep in de bodem, i.c. een **proefsleuvenonderzoek,** noodzakelijk om de waarde van het terrein en de impact van de werken ten aanzien van elkaar in te schatten.

[1] Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 1.0 van 11 december 2015.

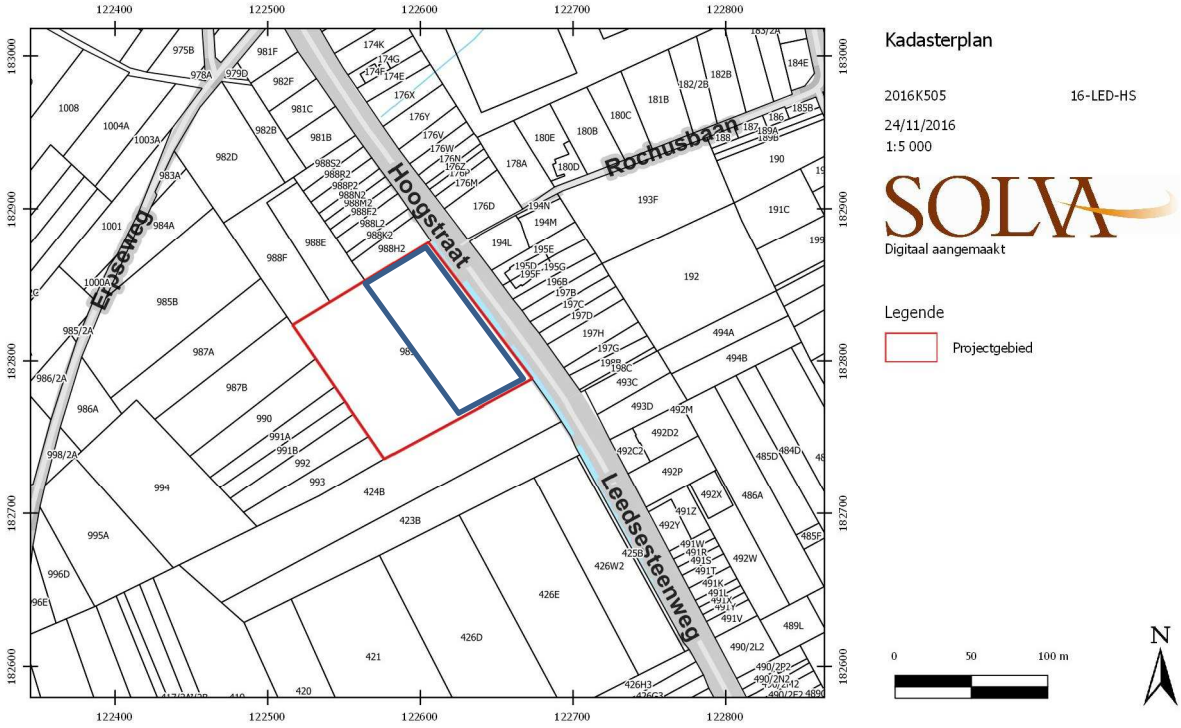
Aangezien de terreinen pas toegankelijk zullen zijn na het bekomen van de stedenbouwkundige vergunning (opzeg van de pacht), kan het terreinwerk momenteel niet uitgevoerd worden. De verdere stappen om tot een gedegen inschatting te komen van het archeologisch potentieel en de impact van de werken op eventuele sporen, zal derhalve verlopen volgens de procedure van een **vooronderzoek volgens uitgesteld traject.**

Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek

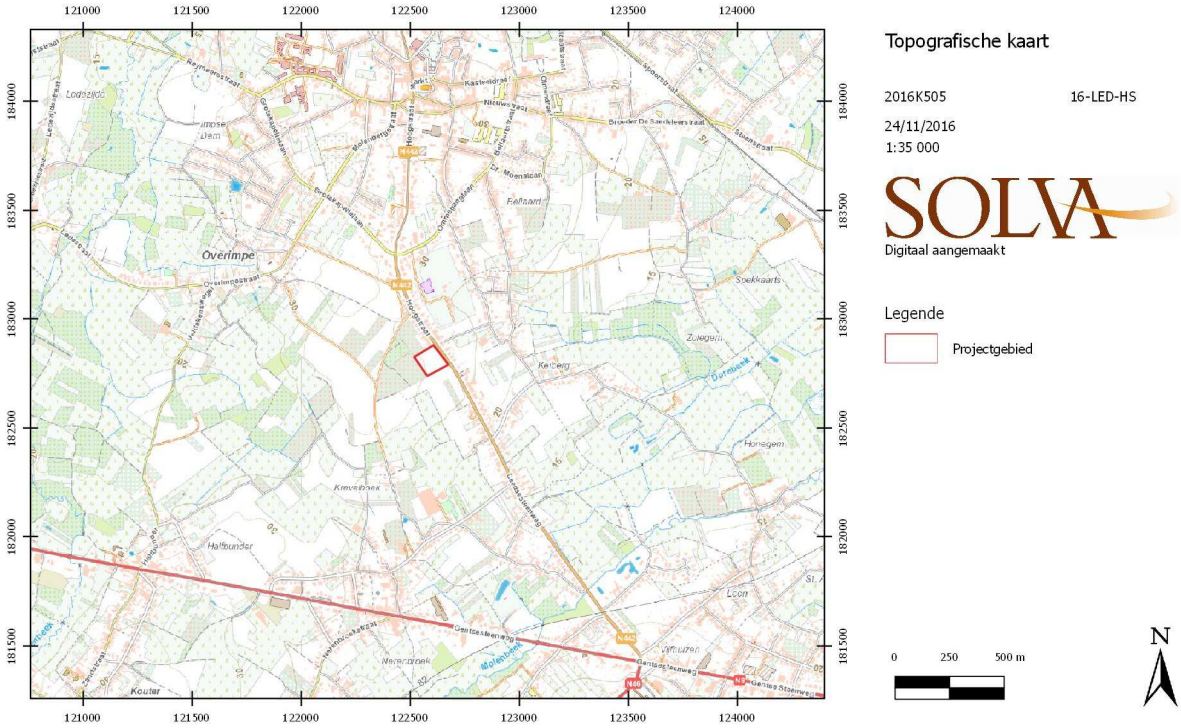
1. Beschrijvend gedeelte

1.1. Administratieve gegevens

Projectcode: 2016K505
Sitecode: 16-LED-HS
Wettelijk depotnummer: D/2016/12.857/14
Naam en erkenningsnummer erkende archeoloog: SOLVA OE/ERK/Archeoloog/2016/00143;
Locatie:
Oost-Vlaanderen, Lede Hoogstraat, zonder nummer
Bounding box: punt 1: x=122605.3 / y=182878.0; punt 2: x=122576.1 / y=182735.7.
Kadastrale gegevens:
Lede 1de afdeling, sectie D, nummer 989B (**figuur 1**).
Oppervlakte van de betrokken kadastrale percelen: 11652 vierkante meter
Oppervlakte van de bodemingreep: te voorziene verharding *stricto senso* (bebouwing, parking, wegenis) bedraagt ca. 3529 vierkante meter; voor deze nota wordt evenwel rekening gehouden met bijkomend grondverzet in kader van praktische werforganisatie, tijdelijke werfinrichtingen, uitgraving onder talud voor de kelder, … waardoor de effectieve bodemverstoring groter zal zijn dan de uiteindelijke footprint van de toekomstige verharding. Derhalve wordt de volledige oppervlakte van het projectgebied in beschouwing genomen, i.e. ca. 5525m².
Topografische kaart: zie **figuur 2**
Uitvoeringstermijn: 24 -28, 29 november, 2, 5 en 6 december 2016
Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: prehistorie, middeleeuwen (vroege, volle, late), bureaustudie
Aard van het onderzoek: bureauonderzoek
Overzichtsplan verstoorde zones: Er zijn geen verstoorde zones. Het projectgebied valt buiten de afbakening van de GGA-kaart.

Figuur 1. Uittreksel van het kadastraal plan met de situering van het kadastraal perceel (rood) en daarbinnen de projectzone (AGIV).

Figuur 2. Uittreksel uit de topografische kaart met aanduiding van het betrokken kadastraal perceel (in rood omrand) (www.dov.vlaanderen.be, GDI-Vlaanderen, copyright NGI).

1.2. De archeologische voorkennis

Niet van toepassing.

1.3. De onderzoeksopdracht

1.3.1. Vraagstelling:

Het bureauonderzoek ten behoeve van de vergunningsaanvraag heeft tot doel om op basis van bestaande bronnen informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek van het terrein?
- Welke gebruiksevolutie kende het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?
- Wat is de aard en waardering van het kennispotentieel?
- Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?

1.3.2. De randvoorwaarden:

Niet van toepassing

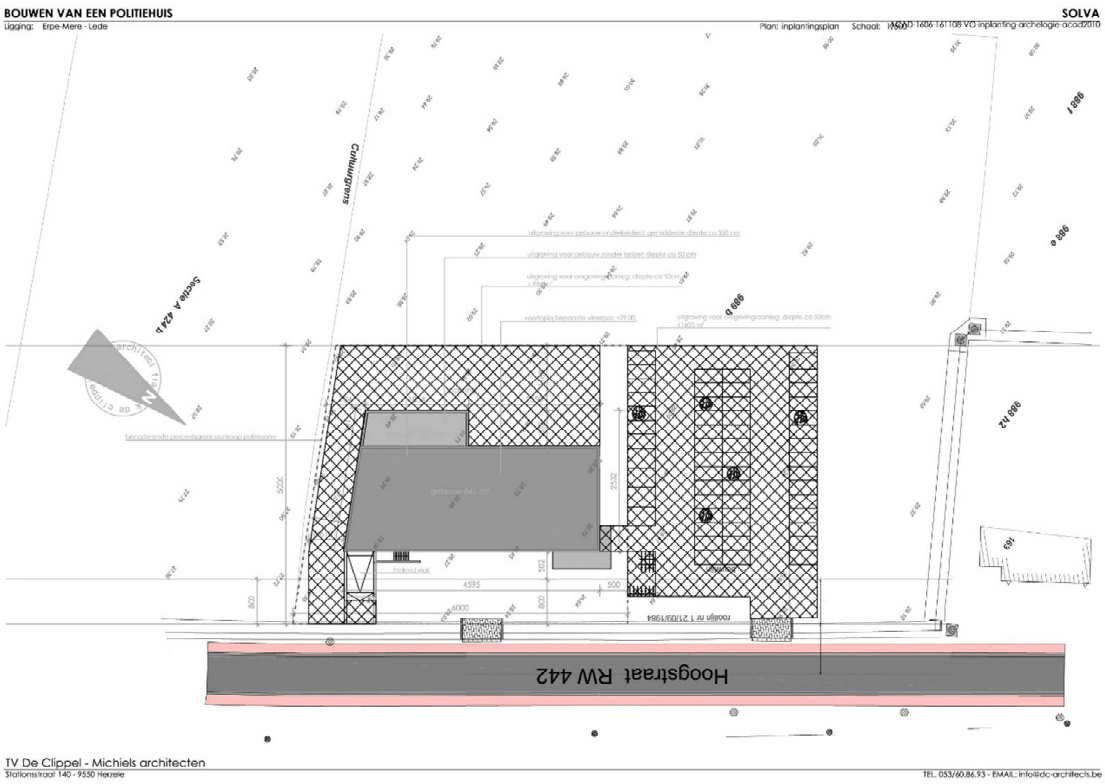
1.3.3. Beschrijving van de geplande werken:

De bodemingreep voor de nieuwbouw beperkt zich tot de oostelijke helft van het betrokken perceel 989B (grens bebouwbare zone, 50m).

Het nieuwe politiegebouw ligt georiënteerd op de Hoogstraat, net aan de grens tussen Lede en Erpe-Mere op het grondgebied van Lede. De inrichting bestaat uit een politiekantoor met carport aan de achterzijde en een ruime bezoekersparking. Het politiekantoor zelf meet 845 m² in oppervlakte (**figuur 3)**. Heel het gebouw wordt voorzien van een uitgegraven kelder die tot een diepte van 3,5m zal reiken. De effectieve bodemingreep voor deze kelder zal ongeveer 4m diep onder het maaiveld gaan **(figuur 7)**.

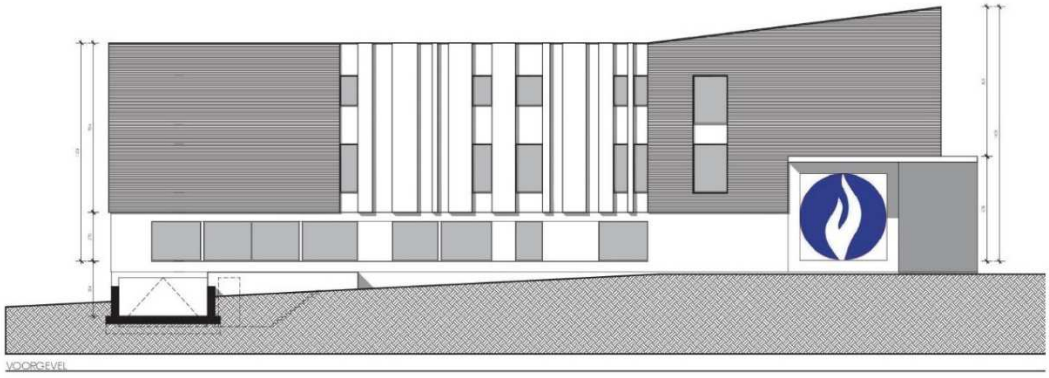
Aan de westelijke zijde van het gebouw (de kant weg van de Hoogstraat) zal een carport van 120 m² gebouwd worden. De ingreep hiervoor gaat zo'n 50cm de grond in. Rond het gebouw en de carport voorziet men een zone van zo'n 964 m² voor inrichting van het terrein. De voorziene uitgraving hiervoor bedraagt zo'n 50 cm.

Aan de noordkant van het kantoor voorziet men een parking van zo'n 1600 m², waarvoor de ingeschatte verstoring ook zo'n 50cm diep zal gaan (**figuur 3)**.

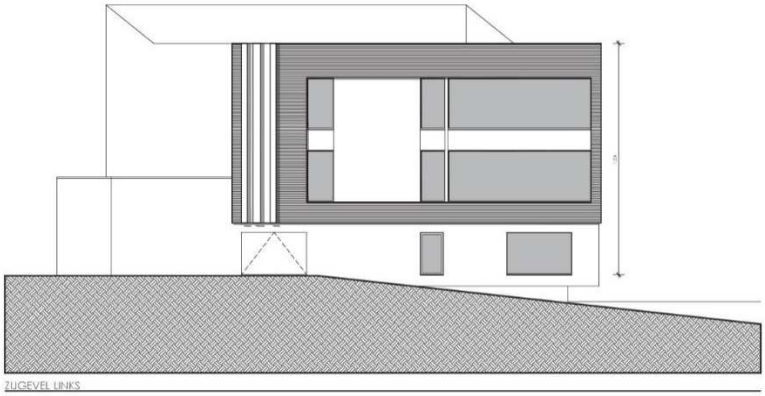

Figuur 3. Lokalisatie van de werkzaamheden (De Clippel-Michiels architecten, tijdelijke vereniging. Voor een gedetailleerde versie : zie bijlage plan 1).

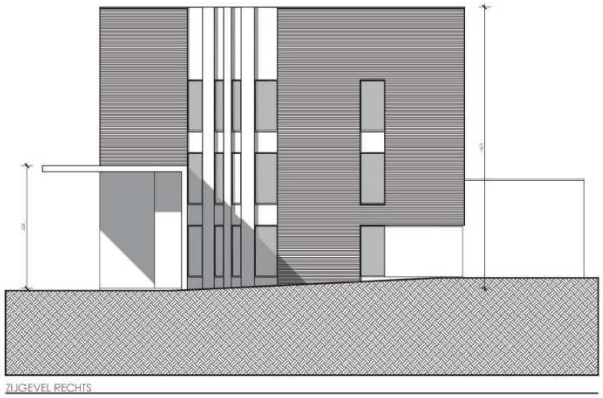
Voor de bouw van het kantoor maken de ontwerpers gebruik van de natuurlijke helling in het terrein. De doorsnedes illustreren goed de natuurlijke helling. Op het detail van de voorgevel is te zien dat het terrein in zuidoostelijke richting afloopt (**figuur 4**). De aanzichten van zowel de linker (zuidelijke zijde (**figuur 5**)) als de rechter zijgevel (noordelijke zijgevel (**figuur 6**)) geven reeds een goed idee van de terreintopografie. Van aan de straatkant loopt het terrein op in westelijke richting **(foto 1).** De Hoogstraat ligt een stuk lager dan het onderzoeksterrein. Tussen de straat en het terrein ligt bovendien een diepe gracht die voorzien is van grasdallen, en dit beeld nog aanzienlijk versterkt.

Figuur 4. Detail van de voorgevel (De Clippel-Michiels architecten, tijdelijke vereniging. Voor een gedetailleerde versie : zie bijlage plan 1).

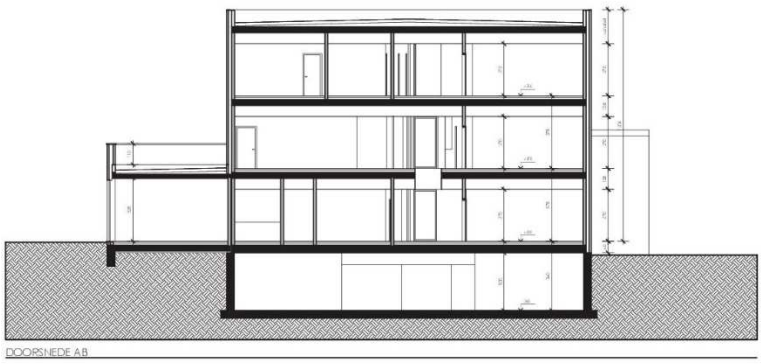

Figuur 5. Detail van de linker zijgevel (zuidelijke zijde) (De Clippel-Michiels architecten, tijdelijke vereniging. Voor een gedetailleerde versie : zie bijlage plan 1).

Figuur 6. Detail van de rechter zijgevel (noordelijke zijde) (De Clippel-Michiels architecten, tijdelijke vereniging. Voor een gedetailleerde versie : zie bijlage plan 1).

Foto 1. Zicht op het terrein uit het noordoosten (googlemaps.com).

Figuur 7. Doorsnede van het gebouw (De Clippel-Michiels architecten, tijdelijke vereniging. Voor een gedetailleerde versie : zie bijlage plan 1).

In totaal beslaan de feitelijke werken een oppervlakte van 3529 m². Voor het grootste gedeelte van de werken (2684 m²) betreft het omgevingsaanleg en parking, met een koffer van zo'n 50/60 cm diep. Voor de bouw van de kelders onder het gebouw wordt er 845 m² tot een diepte van zo'n 4m vergraven.

Aangezien het terrein op een lichte helling gelegen is, zal de parking na verwijdering van de teelaarde op bepaalde plaatsen iets dieper ingegraven worden dan op andere (aanleg van een horizontaal vlak in een hellend terrein).

Voor deze nota wordt bijkomend rekening gehouden met grondverzet in kader van praktische werforganisatie, tijdelijke werfinrichtingen, uitgraving onder schuin talud voor de kelder, … waardoor de effectieve bodemverstoring groter zal zijn dan de uiteindelijke footprint van de toekomstige verharding. Derhalve wordt de volledige oppervlakte van het projectgebied in beschouwing genomen, i.e. ca. 5525m².

1.4. Een beschrijving van de werkwijze en strategie van het vooronderzoek

1.4.1. Motivering van de onderzoeksstrategie, -methoden en -technieken :

-Strategie
In deze nota wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd **voor een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden**. Dit type onderzoek heeft als bijkomend doel de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied te kennen. Daarvoor wordt bijzondere aandacht besteed aan de relevante ecologische en aardkundige gegevens en bronnen.

Dit bureauonderzoek moet uiteindelijk leiden tot een gemotiveerd advies of, en welke, maatregelen van verder vooronderzoek (met of zonder ingreep in de bodem) op het projectgebied noodzakelijk zijn.

-Methoden en technieken
Daartoe is enerzijds landschappelijk, historisch en archeologisch bronnen- en online beschikbare gegeorefereerd kaartenmateriaal geconsulteerd en zijn, met het oog op het opstellen van een archeologisch verwachtingspatroon, eventuele (recente) verstoringen binnen het projectgebied geïnventariseerd. Anderzijds is de impact van de werken op de ondergrond geëvalueerd. Deze impact werd afgewogen ten aanzien van het te veronderstellen verwachtingspatroon, op basis waarvan uiteindelijk een gemotiveerd advies kan opgesteld worden.

1.4.2. Organisatie van het vooronderzoek:

Alle hieronder vernoemde bronnen zijn geconsulteerd door de erkende archeoloog, Arne De Graeve. Opmaak van de figuren en de georeferentie geschiedde door Ewoud Deschepper. Inhoudelijke afwegingen en keuzes zijn in overleg geschied tussen Arne De Graeve en Bart Cherretté.

1.4.3. Gebruikte materiaal en technische specificaties, en motivering van de selectie van bronnenmateriaal:

De aardkundige gegevens zijn online opgezocht via www.dov.vlaanderen. Van het tot nog toe uitgevoerde historisch en heemkundig onderzoek is een stand van zaken gemaakt met betrekking tot het onderzoeksgebied op basis van alle beschikbare publicaties (zie bibliografie). Het historisch kaartmateriaal (de Ferrariskaart en de kaart van Popp) is gegeorefereerd geraadpleegd via het geoportaal van het agentschap Onroerend Erfgoed, en daarna ingeladen in een GIS omgeving.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd vooral om de grondgebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met Ferraris en Popp bekijk je twee momentopnames nl. 1777 en 1860. Deze informatie uit het historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief.

Bijkomend archiefonderzoek is niet uitgevoerd omdat uit de analyse van het historische kaartmateriaal geen grondgebruik naar voor komt dat dit noodzakelijk maakt. Immers is er op geen van de kaarten bewoning van enerlei betekenis waar te nemen. We zijn er wel van overtuigd dat een grondige hernieuwde studie van de beschikbare archivalische bronnen (inclusief een regressieve analyse van de

structuur van het grondbezit) voor de kouters rond Lede, zeker bijkomende informatie kan aandragen voor de middeleeuwse geschiedenis van het onderzoeksgebied. Een dergelijk onderzoek is echter van een dusdanige omvang dat dit niet kan ingepast worden binnen deze archeologienota.

1.4.4. Beschrijving en motivering van afwijkende methodiek en van bijstellingen van de oorspronkelijke strategie:

Niet van toepassing

1.4.5. Inbreng van specialisten:

Niet van toepassing

1.4.6. Omschrijving van de algemene wetenschappelijke advisering door externen:

Niet van toepassing

2. Assessmentrapport

2.1. Methoden, technieken en criteria

Dit assessmentrapport omvat alle informatie afkomstig uit het bureauonderzoek: dit zijn al de relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal en bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Vanuit deze assessment van het plangebied moet een goede motivering mogelijk zijn over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen maatregelen.

Een waardevol assessment van het archeologisch potentieel van een projectgebied op basis van een bureauonderzoek is enkel mogelijk indien de bronnen voldoende en afdoende relevante gegevens opleveren om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Bij afwezigheid of onvoldoende data zijn bijkomende maatregelen nodig om tot een correcte inschatting voor het projectgebied te komen.

2.2. Een beschrijving van het assessment van de vondsten

Niet van toepassing.

2.3. Een beschrijving van het assessment van de stalen

Niet van toepassing.

2.4. Conservatie-assessment

Alle gegenereerde data die in het kader van deze archeologienota tot stand komen, worden door SOLVA digitaal bewaard op een centrale server die dagelijks “in-huis” wordt geback-upt en off-site wordt gekopieerd. Alle gegenereerde data en rapporten zijn geïntegreerd in de SOLVA-Archeologiedatabank raadpleegbaar. Een conservatie-assessment voor vondsten of stalen is bij deze bureaustudie niet van toepassing.

2.5. Assessment van de sporen

Niet van toepassing.

2.6. Assessment van het onderzochte gebied

2.6.1. Een tekstuele beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied (aardkundige en hydrografische situering, grondgebruik, fysisch-geografische gegevens, geraadpleegde bronnen)

Landschappelijke en planmatige situering

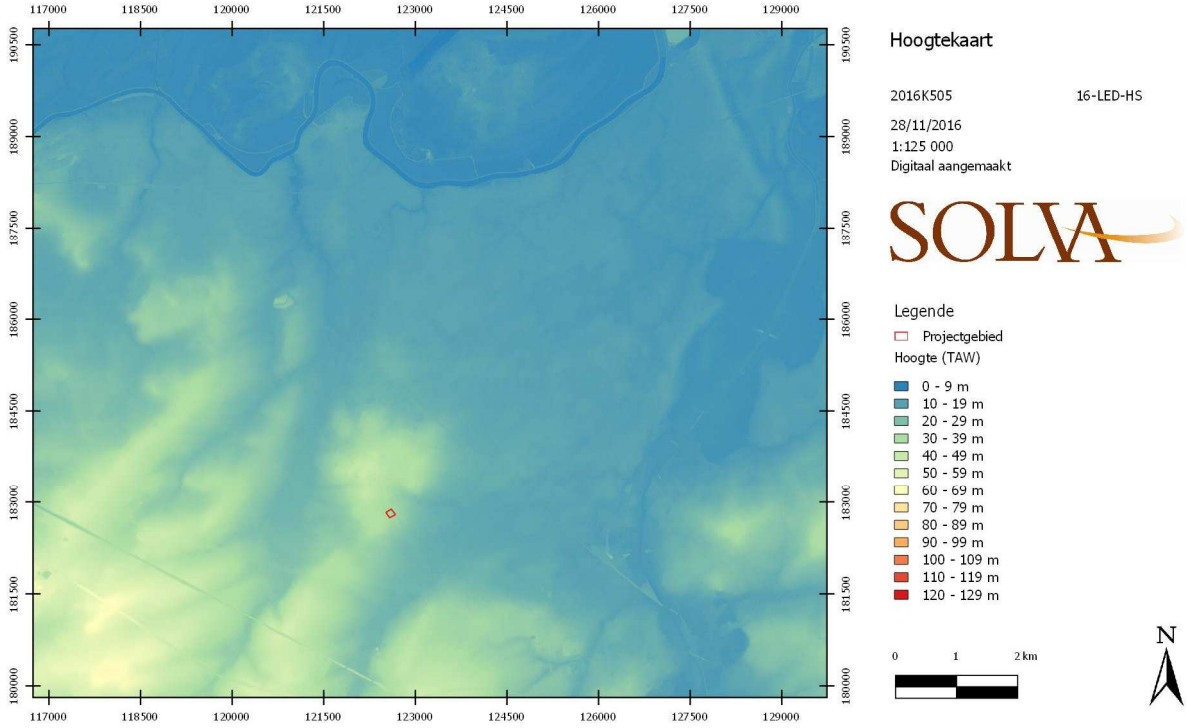
Het onderzoeksgebied is gelegen op een vierkant blokperceel gelegen langs de Hoogstraat, op korte afstand van het centrum van Lede[2]. Het perceel is momenteel in gebruik als landbouwgrond voor gewassen (**foto 2**). Ten noorden van het perceel zijn er huizen gebouwd, aan de zuidelijke kant van de baan is er geen bebouwing te noteren. Het terrein is alleen langs de (lager gelegen) Hoogstraat te betreden.

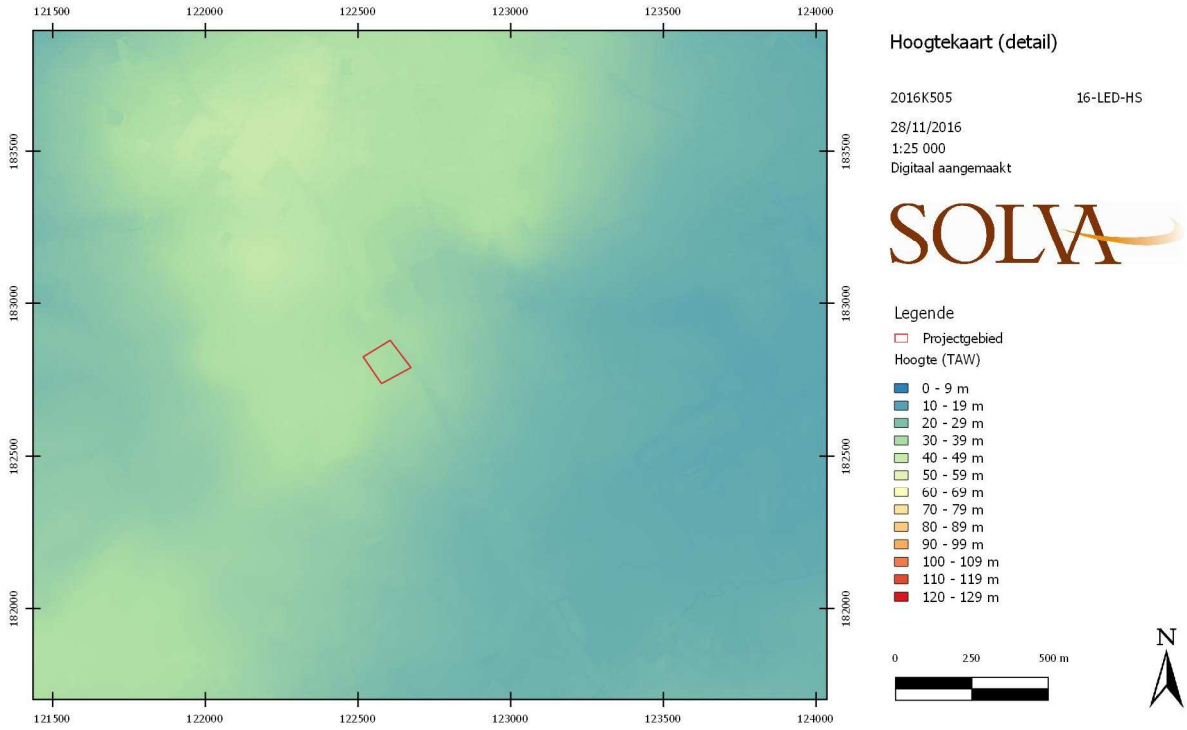

Foto 2. Orthofoto, meest recent (2015) winteropname, projectgebied (wit) op kadastraal perceel (rood) (www.geopunt.be).

Het onderzochte gebied is gesitueerd in de zandleemstreek, op een verhevenheid tussen twee beekvalleien. De verhevenheid kenmerkt zich door een glooiend reliëf in de richting van de beken.
Het terrein situeert zich tussen de 28m en 30m TAW, aan de zuidelijke kant van de laatste verhevenheid voor de Scheldevallei **(figuur 8).** Het detail van het DHM toont dat het projectgebied net op de rand zit van de beekvallei. Naar het noorden en naar het westen loopt het terrein nog wat verder op. Dit komt ook in het hoogteprofiel (terreindoorsnede) duidelijk tot uiting **(figuur 10).**

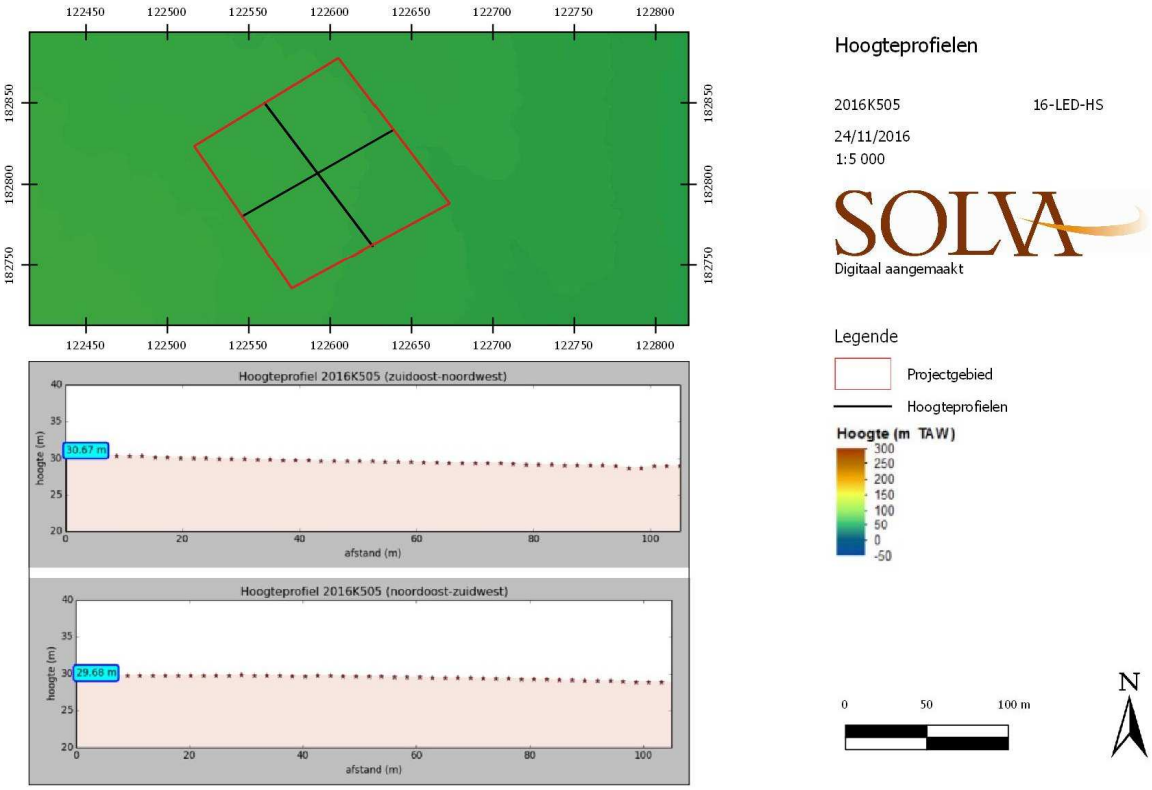
[2] Gelet op de analyse van het historisch kader (zie verder, hoofdstuk 2.6.2) wordt het blokperceel waarop het projectgebied gelegen is, in het kaartmateriaal ook afgebeeld.

Figuur 8. Digitaal Hoogte Model Vlaanderen II, DTM, raster, 1 m; Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen (eigen bewerking).

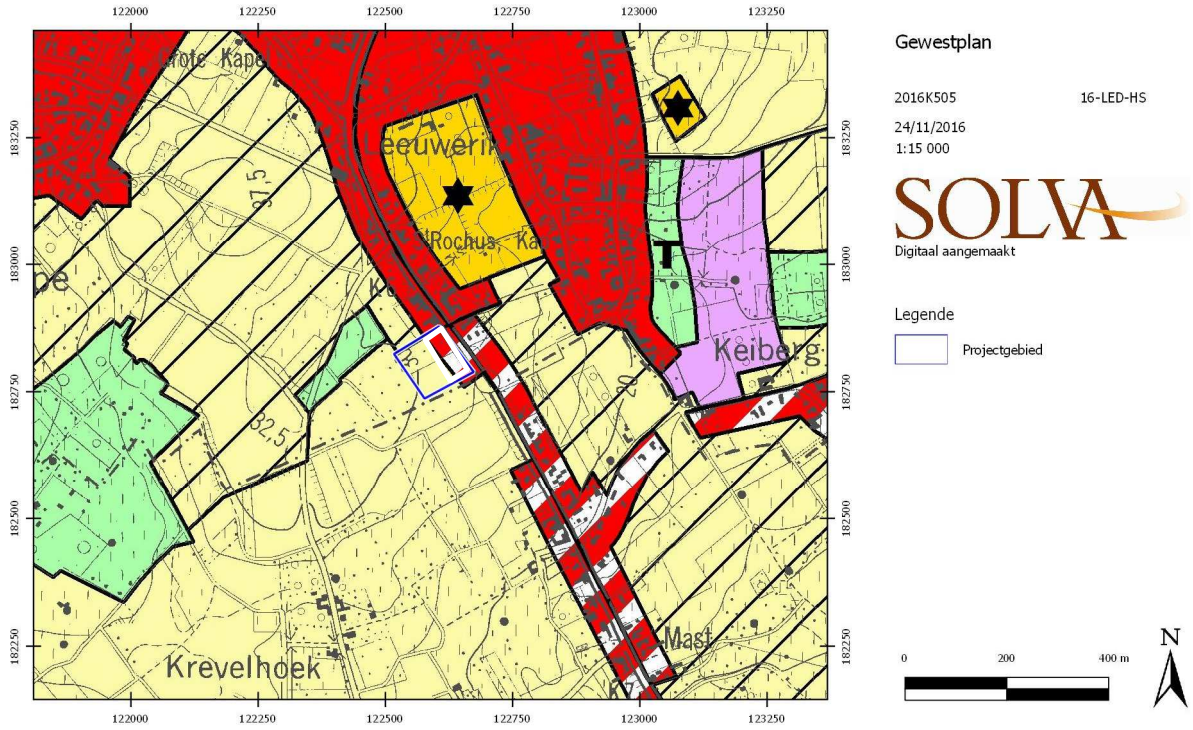

Figuur 9. Detail van Digitaal Hoogte Model Vlaanderen II, DTM, raster, 1 m; Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen (eigen bewerking).

Figuur 10. Hoogteverloop van het terrein (www.geopunt.be).

Het kadastraal perceel waarop het projectgebied is gelegen, is op het gewestplan in twee verschillende categorieën beschreven. De zone aan de straat (dus het projectgebied waarop de nieuwbouw zal plaatsvinden) is ingekleurd als 'woongebied met landelijk karakter'. Het overige deel van het perceel is als 'agrarisch gebied' beschreven (**figuur 11**).

Figuur 11. Gewestplan. Het kadastraal perceel is in het blauw aangeduid, het projectgebied in wit (AGIV).

-Beknopte geologische en geomorfologische schets van de regio[3]

Het onderzochte gebied is gesitueerd in de zandleemstreek, ten zuiden van de alluviale vlakte van de Schelde. Het gebied ligt in het Midden-Vlaams glooiend zandleemdistrict, op de overgang naar het Zuid-Vlaamse lemig heuveldistrict. Het betreft een weinig tot matig geaccidenteerd tertiair landschap waarop voornamelijk zandlemige eolische gronden werden afgezet[4]. Er situeren zich enkele lagere heuvelkammen met een west-oost oriëntatie die uitlopers zijn van het zuidelijk gelegen Zuid-Vlaams lemig heuveldistrict.

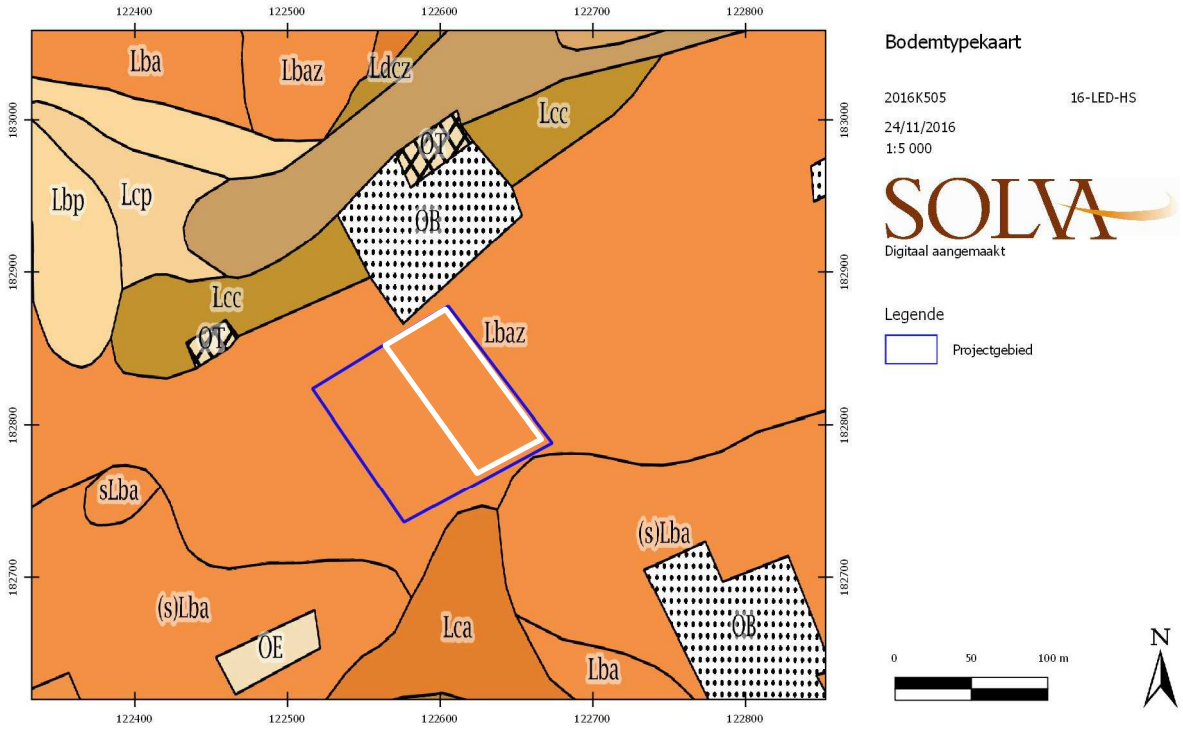
-Het projectgebied

Hydrografisch:
Aan de oostelijke zijde loopt de vallei van de Molenbeek, die tot het Denderbekken behoort. De westelijke vallei is uitgeschuurd door een (andere) Molenbeek, die behoort tot het bekken van de Schelde. Dit komt duidelijk naar voor in het digitaal hoogtemodel van het terrein (**figuur 8**). Aan de noordzijde van de Keiberg stroomt de Dorebeek die vervolgens uitmondt in de Molenbeek. De positie gelegen tussen twee grotere beken, met hun respectievelijke aftakkingen kan een bepalend element geweest zijn in de beslissing van mensen om zich daar in het verleden te vestigen.

Aardkundig:
Op de bodemkaart is het volledige onderzoeksgebied gekarteerd als Lbaz. Dit is een droge zandleem bodem, met textuur B-horizont. Dit zijn eolische gronden die afgezet zijn tot het vroeg Holoceen.
Belangrijk in deze is dat dit type gronden vaak een Ap heeft die tot 25 cm diep reikt, en waaronder een meer kleiige textuur B horizont ligt die 30 tot 40 cm diep gaat. Waardoor er dus vanaf een diepte van 30 cm archeologische sporen zichtbaar kunnen zijn. Deze gronden zijn geschikt voor veeleisende akkerteelten (tarwe, suikerbieten) en zeer geschikt voor weinig eisende teelten zoals haver, rogge of aardappelen. Net ten noorden van het onderzoeksgebied is er een reeds verstoorde zone (www.dov.vlaanderen.be, **figuur 12**).

[3] We baseren ons voor deze beschrijving op de definitie en karakterisering van de ecodistricten in Vlaanderen. In het concept 'ecodistrict' worden diverse geologische, geomorfologische, bodemkundige, hydrografische en historisch-geografische aspecten, die ook een determinerende invloed hebben gehad op het menselijk handelen in het verleden, in relatie tot elkaar besproken. *Sevenant M. et al., 2002.*

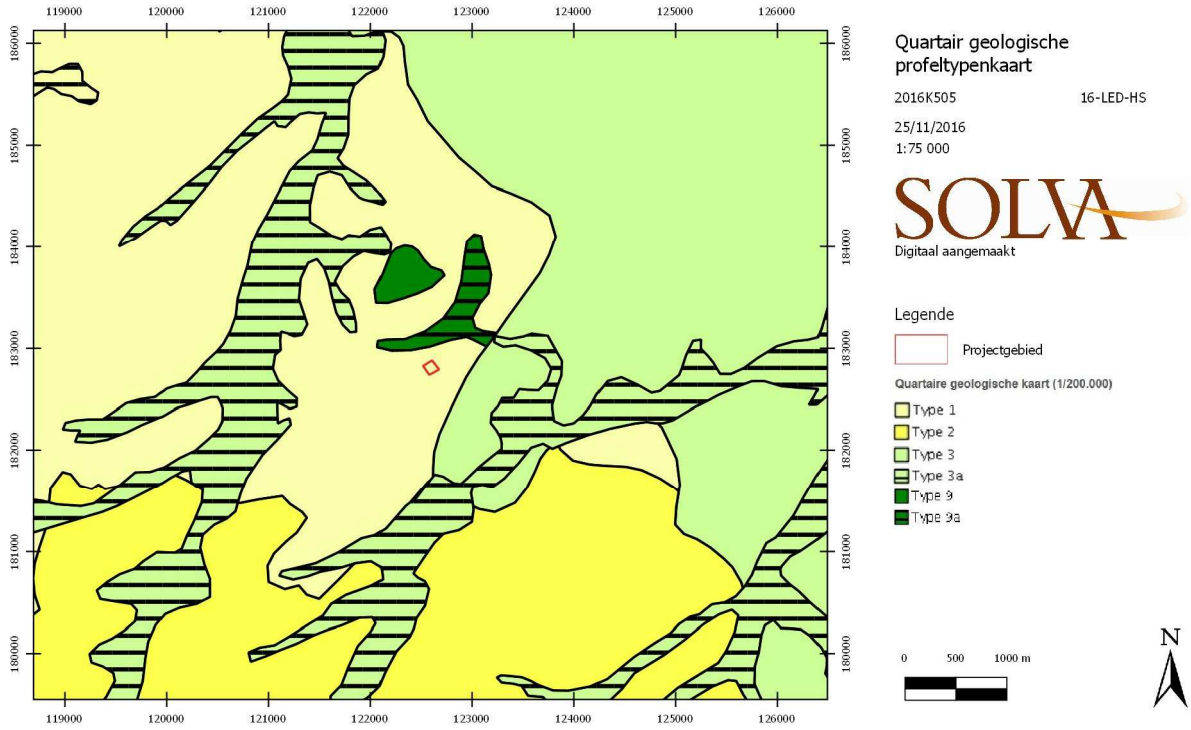
[4] Sevenant *et al.* 2002, 143.

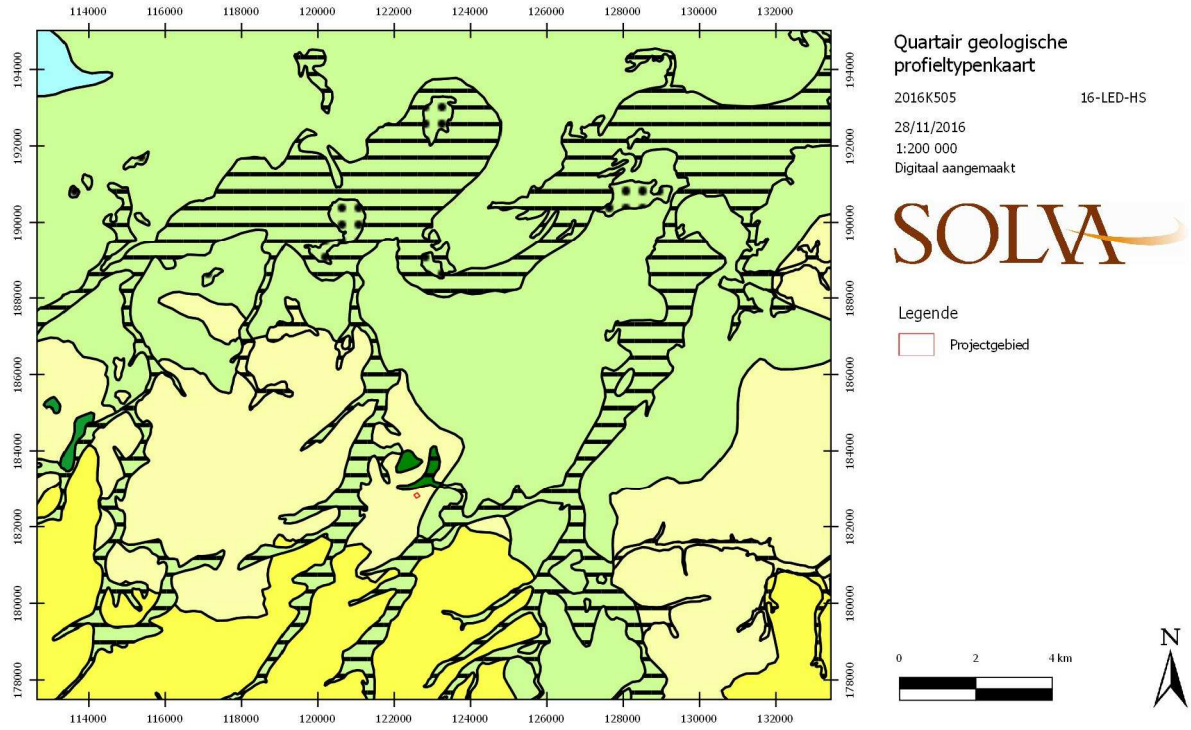

Figuur 12. Uittreksel uit de bodemkaart. Het projectgebied (omkaderd in het wit binnen de kadastrale aflijning in het blauw) bevindt zich in een zone die als Lbaz wordt beschreven. (www.dov.vlaanderen.be).

Net als op de bodemkaart is op de quartairgeologische kaart te zien dat de onderzoekszone aangeduid staat als een gebied waar er eolische afzettingen (zand tot silt) zijn geweest tijdens het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk tot in het Vroeg-Holoceen (**figuur 13**). Er zijn geen holocene en/of tardiglaciale fluviatiele afzettingen bovenop de pleistocene sequentie waar te nemen.

De overzichtskaart geeft voorts duidelijk weer dat de resp. westelijke Molenbeek tot het bekken van de Schelde behoort, de oostelijke Molenbeek stroomt duidelijk in de richting van de Dender af **(figuur 14).**

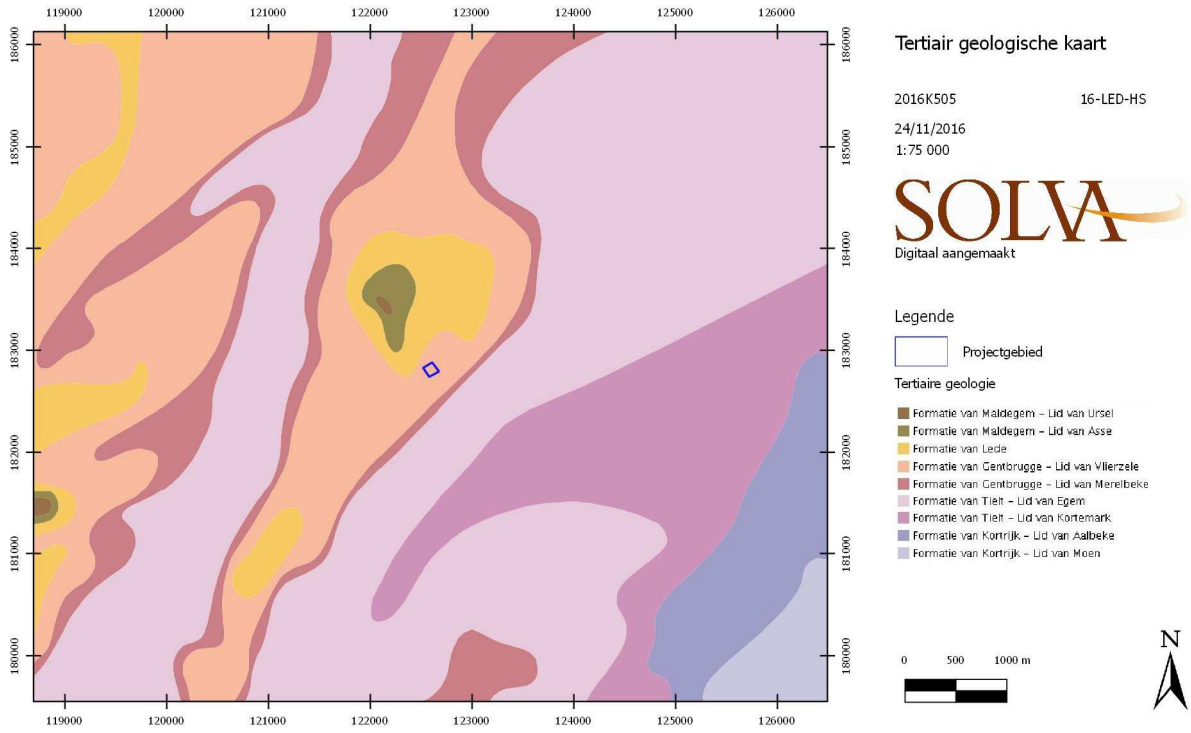

Figuur 13. Detail van de quartairgeologische profieltypekaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood) (www.dov.vlaanderen).

Figuur 14. De quartairgeologische profieltypekaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood) (www.dov.vlaanderen).

Op de geologische kaart van het paleogeen (voorheen tertiair genoemd) is het onderzoeksgebied als 'Formatie Van Gentbrugge, Lid van vlierzele' gekarakteriseerd met de volgende beschrijving: groen tot grijsgroen fijn zand, soms kleihoudend. Plaatselijk hebben deze dunne zandsteenbankjes

(www.dov.vlaanderen.be). Verder bevatten deze lagen ook glauconiet en glimmers [5] (**figuur 15**).
Ten noorden van het onderzoeksgebied, dichter bij de top van de heuvel (waarop het centrum van Lede is gesitueerd) zijn resp. de Formatie van Lede, het Lid van Asse en het Lid van Ursel bepalend voor de ondergrond.

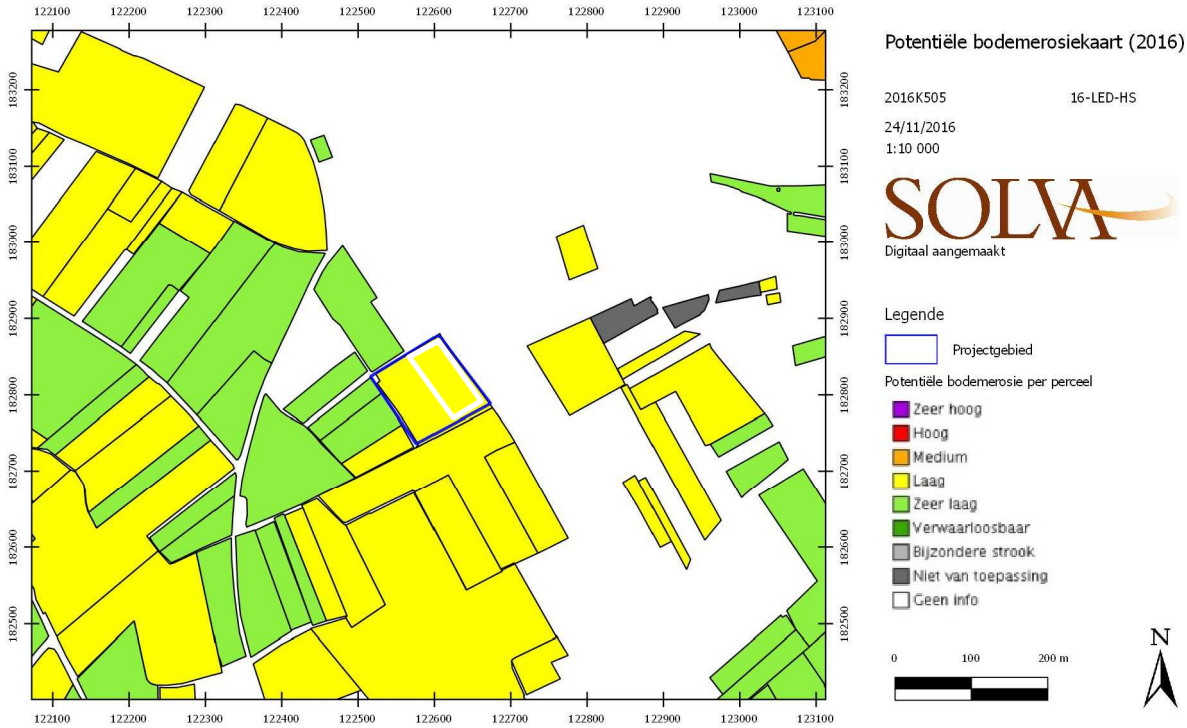

Figuur 15. De tertiairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (blauw) (www.dov.vlaanderen).

Voor het gebied is geen **geomorfologische** kaart beschikbaar.

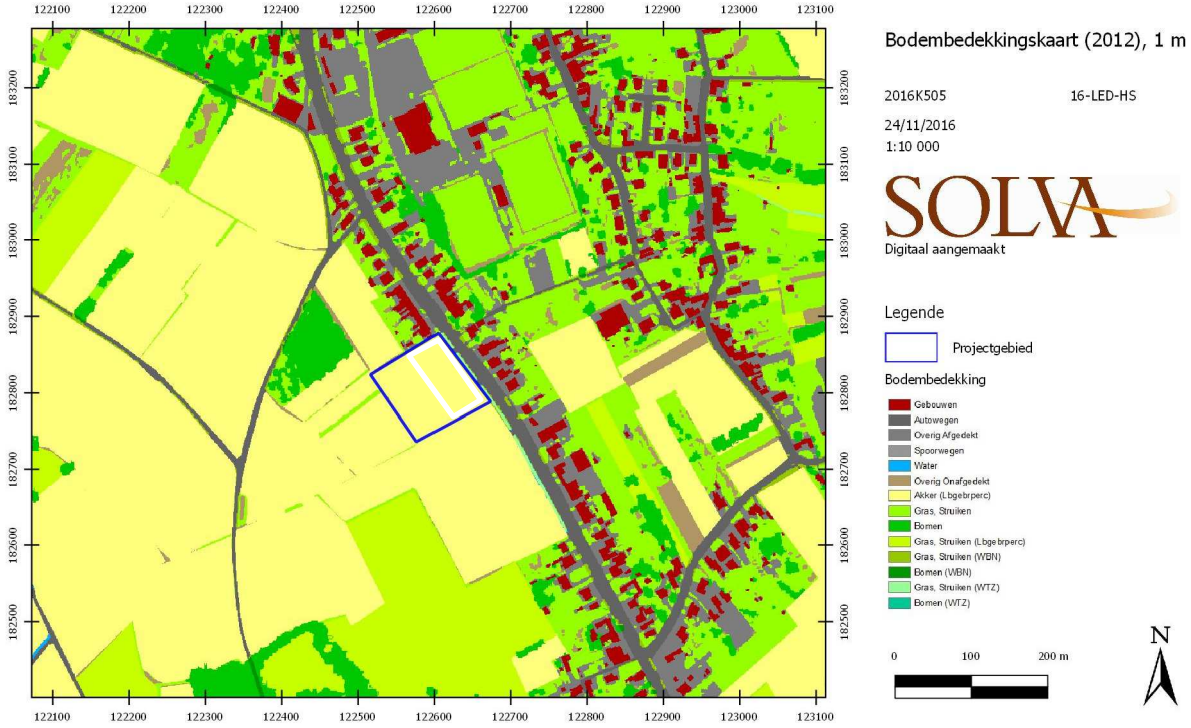
[5] www.geopunt.be

Hoewel het onderzoeksgebied op een verhevenheid ligt, is het op de bodemerosiekaart (www.dov.vlaanderen.be) aangeduid als 'laag erosiegevoelig' (**figuur 16**). Dit betekent dat eventuele aanwezige archeologische sporen slechts in beperkte mate afgetopt zullen zijn.

Figuur 16. Erosiegevoeligheidskaart van de Vlaamse Gemeenten (www.dov.vlaanderen), in het geel : zones met medium erosie, in het blauw het blokperceel waarop de onderzoekszone is aangeduid (wit).

Het perceel is in gebruik als landbouwland en de laatste jaren in gebruik voor de teelt van akkergewassen **(figuur 17).**

Figuur 17. Bodembedekkingskaart met het grondgebruik van de percelen. In het blauw het blokperceel waarop de onderzoekszone is aangeduid (wit). (dov.vlaanderen.be).

De ondergrond van het projectgebied bestaat uit een droge zandleembodem die sinds het begin van het vroeg Holoceen geen nieuwe afzettingen meer heeft gekend. Dit houdt in dat in dit gebied eventueel archeologische sites uit de laatste 10.000 jaar kunnen aanwezig zijn vanaf de huidige oppervlakte, ouder materiaal wordt niet verwacht in de bovenste meters van het gebied maar kan zich eventueel wel situeren op de overgang tussen het quartair dek en de paleogene ondergrond. De diepte van het paleogeen ten opzichte van het huidige oppervlak is niet bepaald.

Deze droge zandleembodems zijn makkelijk te bewerken gronden die een uitstekende opbrengst genereren.

De combinatie van deze vruchtbare bodem, op een zuidwaarts georiënteerde verhevenheid met een uitgesproken ligging tussen en nabij twee beekvalleien moet in het verleden ook een belangrijke aantrekkingskracht hebben uitgeoefend op de mensen. Dit bodemtype heeft doorgaans een ondiepe Ap, en een B horizont die tot beperkte diepte reikt. Dit in combinatie met een lage erosiegraad kan ertoe leiden dat de eventuele archeologische relicten vrij ondiep in de ondergrond te vinden zijn.

Een **overzichtsplan** met de relevante landschappelijke en aardkundige factoren binnen het projectgebied is te vinden bij de synthese (**figuur 23**).

2.6.2. Een tekstuele historische beschrijving van het onderzochte gebied

Algemeen

Het projectgebied bevindt zich ongeveer 1 km ten zuiden van de dorpskern van Lede. Het ligt net op de rand van het grondgebied van Lede en Erpe-Mere. Vele archeologische vondsten illustreren dat de omgeving reeds van in de prehistorie bewoond is geweest door mensen (infra 2.6.3).

De oudste vermelding van het dorp Lede gaat terug tot circa 1025[6]. In een oorkonde wordt Lede als *leita* vermeld[7]. Echter wordt er al kort na deze oorkonde, in resp. 1036 en 1065 in andere bronnen reeds gewag gemaakt van 'Lede'. In 1025 behoorde Lede, of althans een deel ervan, tot de Sint-Baafsabdij van Gent. Vervolgens is Lede, samen met enkele andere erfgoederen van het Land van Aalst, overgeheveld naar het graafschap Henegouwen, om vervolgens in het bezit van de graaf van Vlaanderen te komen. Lede was in de volle middeleeuwen een *heerlijkheid.* De oudste met zekerheid gekende heer van Lede is *Jan van Lede* (medio 13de eeuw). Vanaf deze periode tot het begin van de 16de eeuw was de heerlijkheid in bezit van de heren van Lede. In 1542 koopt de Gentse *Jan de Grutere* de heerlijkheid Lede, waarna hij in 1545 door Karel V tot 'heer in Lede' wordt benoemd. Vervolgens kwam de heerlijkheid via huwelijkscontracten in handen van de gezaghebbende Gentse familie Bette. Tijdens hun eigenaarschap is de heerlijkheid Lede tot baronie verheven, om vervolgens in 1633 door de koning van Spanje tot markizaat te worden gepromoveerd.

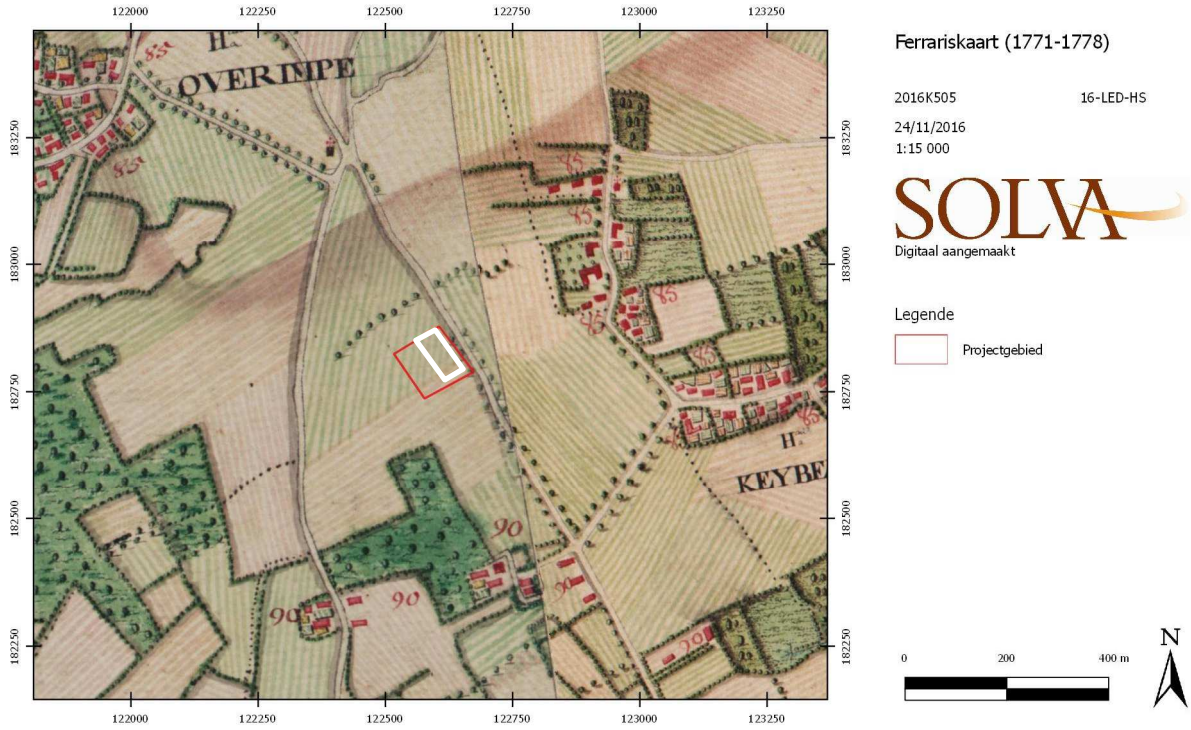
Inventaris bouwkundig erfgoed

Er zijn voor het onderzoeksgebied geen relevante structuren opgenomen in de Inventaris bouwkundig erfgoed.

Historisch – cartografische documentatie van het projectgebied

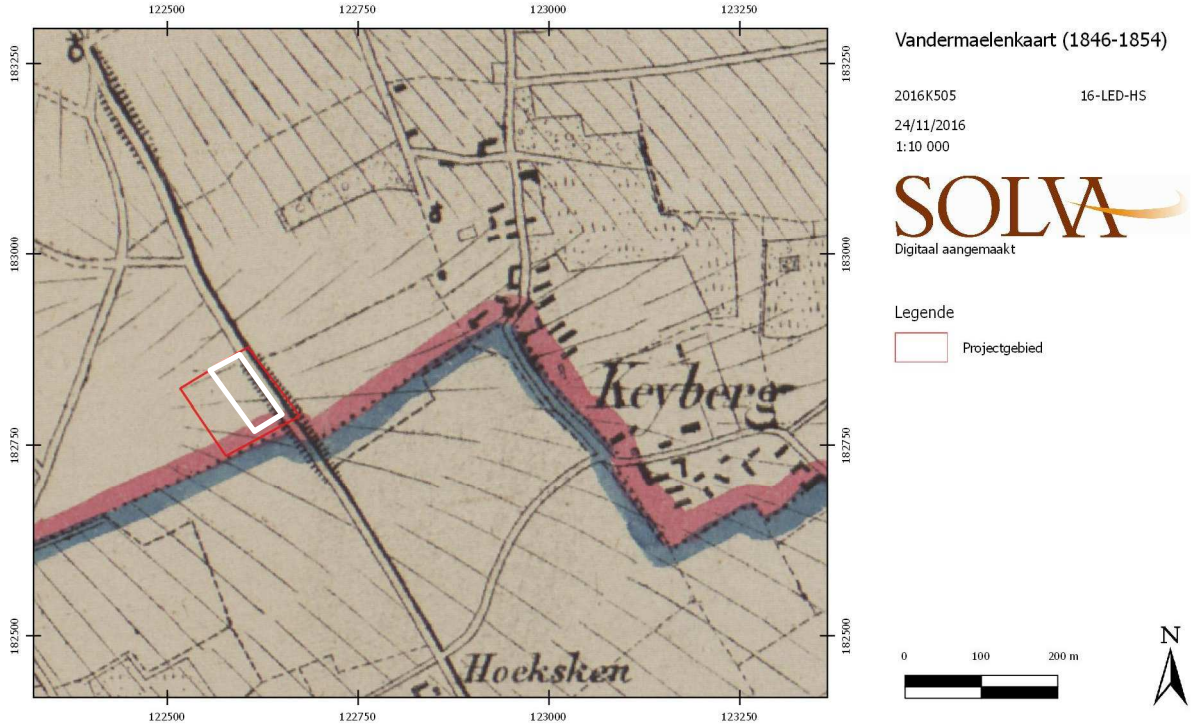
De oudste kaart die voor deze analyse is aangewend is de Ferrariskaart (1771-1778, **figuur 18**). Op deze kaart is het onderzoeksgebied volledig als akkerland ingekleurd[8]. De Hoogstraat kent al eenzelfde verloop, net als de Krevelhoek/D'heerselweg. Langs weerszijde van de Hoogstraat zijn bomen ingepland. Aan de overzijde van de Hoogstraat is een gehucht te zien op de Keiberg.

[6] Deze paragraaf is een samenvatting van '*historiek van het domein'* in Clement et al. 2014
[7] *Leita* of Lede is een afleiding van het Germaanse stamwoord *hlitha*, hetgeen heuvelhelling betekent (Gysseling 1995).
[8] In wat volgt nemen we het blokperceel waarop het onderzoeksgebied gesitueerd als leidraad voor de (kaart)analyse, aangezien het projectgebied vanuit historisch-geografisch oogpunt moeilijk kan losgekoppeld worden van deze perceelsstructuur, zie ook verder.

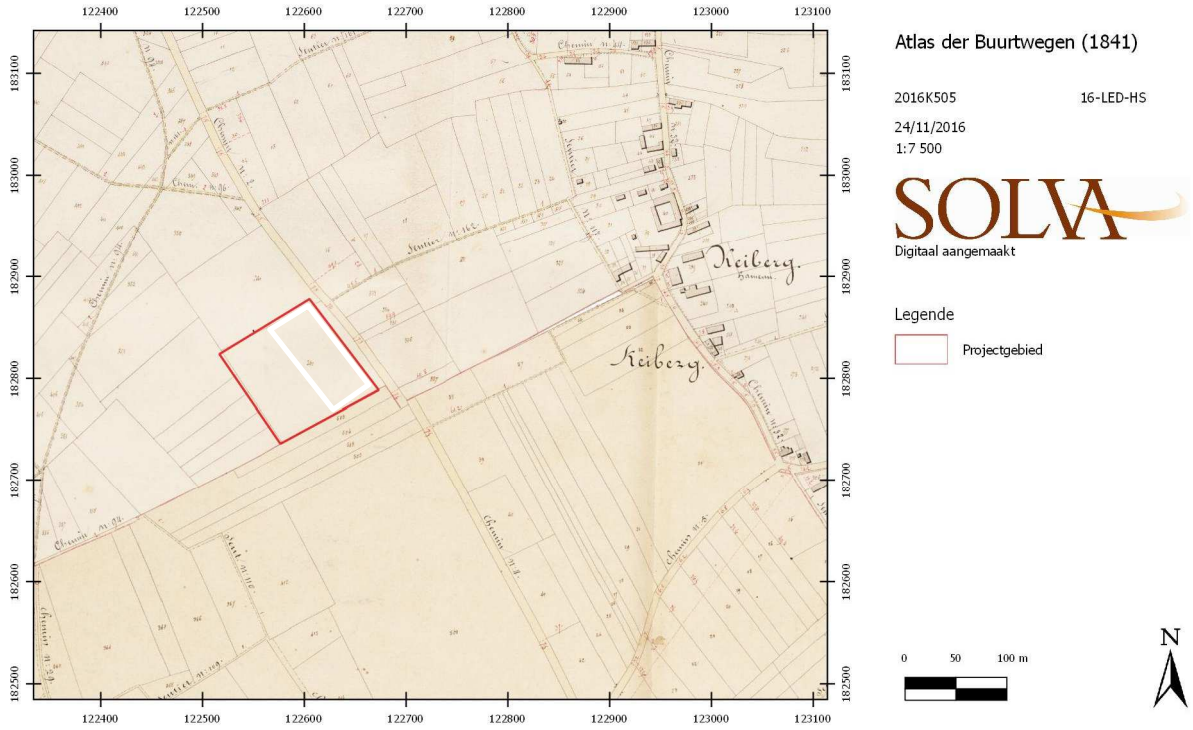

Figuur 18. Ferrariskaart, 1771-1778. Het blokperceel en projectgebied bevindt zich in de zone met akkerland (AGIV).

De Vandermaelenkaart (1846-1854, **figuur 19**) geeft geen extra info over de percelen of bebouwing in vergelijking met voorgaande of nakomende kaarten. Deze kaart geeft wel reeds grenzen weer. Op deze kaart is reeds te zien dat waar nu de gemeentegrens tussen Lede en Erpe-Mere ligt, er in het midden van de 19de eeuw ook reeds een grens gelegen was.

Figuur 19. Uittreksel uit de Vandermaelenkaart (1846-1854), met aanduiding van het blokperceel (rood) en projectgebied (wit) (AGIV).

Figuur 20. Uittreksel uit de Atlas der Buurtwegen (1841), met aanduiding van het blokperceel (rood) en projectgebied (wit) (AGIV).

De Atlas der Buurtwegen geeft een stuk meer informatie dan de voorgaande kaarten (**figuur 20**). Op deze kaart is te zien dat er een **voetweg van het gehucht** op de Keiberg *recht naar het onderzoeksterrein loopt*. Op de kaart is voorts te zien dat de weg niet verder loopt over het terrein, maar ophoudt ter hoogte van de Hoogstraat. Evenwel ligt de noordelijke perceelsgrens van het blokperceel waarop het projectgebied gesitueerd is, exact in het verlengde van de voetwegel aan de overzijde van de straat. We sluiten niet uit dat dit een relict is van een oudere situatie, waarbij de voetwegel effectief nog wat verder doorliep en het blokperceel begrensde aan de noordzijde. We houden er in dit licht rekening mee dat dit een aanwijzing zou kunnen zijn voor de aanwezigheid van een (vol)middeleeuwse bewoningskern, gesitueerd aan de rand van een zich ontwikkelend koutercomplex. Opgravingen op gelijkaardige perceelsstructuren in het zuiden van Oost-Vlaanderen brachten eerder reeds middeleeuwse bewoningssites aan het licht, die aan de basis lagen van de ontwikkeling van het kouterlandschap aldaar[9] en in relatie stonden met een andere bewoningskern. Opvallend is ook dat het blokperceel waarop het projectgebied gelegen is tot een van de grootste percelen behoort. Er is in de nabijheid van dit blokperceel kennelijk een sterke tendens naar opdelen in kleine repelpercelen geweest. Dit komt vooral tot uiting aan de zuidelijke flank van de Keiberg en tussen de Krevelhoek en Overimpe (net buiten **figuur 20**).

De Poppkaart geeft bij het georefereren telkens een afwijking ter hoogte van het te onderzoeken perceel, echter is het wel duidelijk om welk perceel het gaat (**figuur 21**). Dezelfde elementen die reeds vermeld zijn bij de Atlas der Buurtwegen komen op deze kaart aan bod. Het straatje dat het gehucht

[9] Voor een gelijkaardige landschappelijke inplanting met blokperceel, voetwegel en relatie met een historische kern, zie in het bijzonder de onderzoeksresultaten van het project *Kruishoutem Containerpark*, Vanholme, Taelman en Cherretté, 2015.

op de Keiberg met het terrein verbindt, wordt op deze kaart “St. Rochus Baantjen” genoemd. Ook op deze kaart is te zien dat het St. Rochus baantje van aan het gehucht op de Keiberg tot aan de Hoogstraat loopt, maar daar vervolgens ook stopt. Er zijn cartografisch geen indicaties dat het weggetje ook over het onderzoeksterrein gelopen heeft. Wel kunnen we vaststellen dat de noordelijke perceelsgrens zich in het verlengde situeert van de wegel.

Figuur 21. Uittreksel uit de Poppkaart (1842-1879) met aanduiding van het blokperceel (rood) en projectgebied (wit) (AGIV).

Op de orthofoto uit 1971 is te zien dat er net ten noorden van het terrein, langs de Hoogstraat het perceel 988 verder opgedeeld is in kleine repelpercelen (**foto 3**). Op deze percelen zijn verschillende huizen gebouwd parallel aan de Hoogstraat.

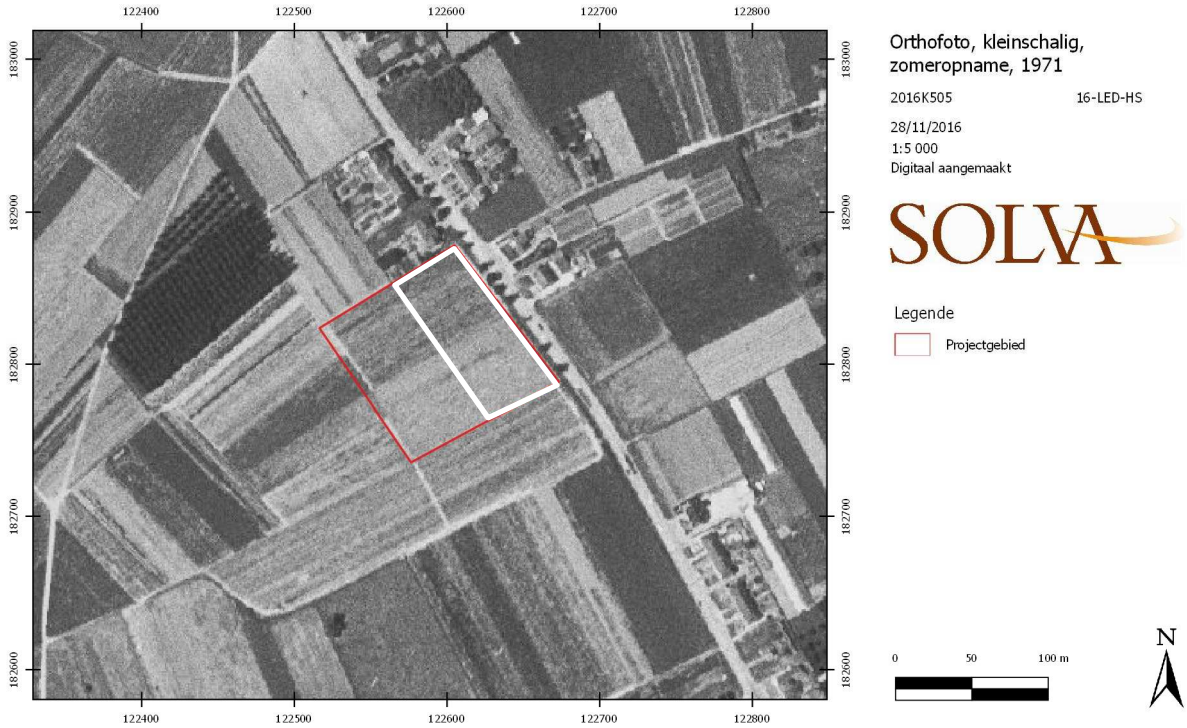

Foto 3. Orthofoto uit 1971 met aanduiding van het blokperceel (rood) en projectgebied (wit) (AGIV).

Voor een geïnterpoleerd **Digitaal Hoogtemodel** en de **bodemkundige beschrijving** van het projectgebied verwijzen we naar vorig hoofdstuk (2.6.1, respectievelijk figuren 8 en 12).

2.6.3. Een tekstuele beschrijving van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De archeologische kennis uit de onmiddellijke omgeving van het projectgebied is vooral opgebouwd op basis van prospectievondsten en oude toevalsvondsten (**figuur 22**).

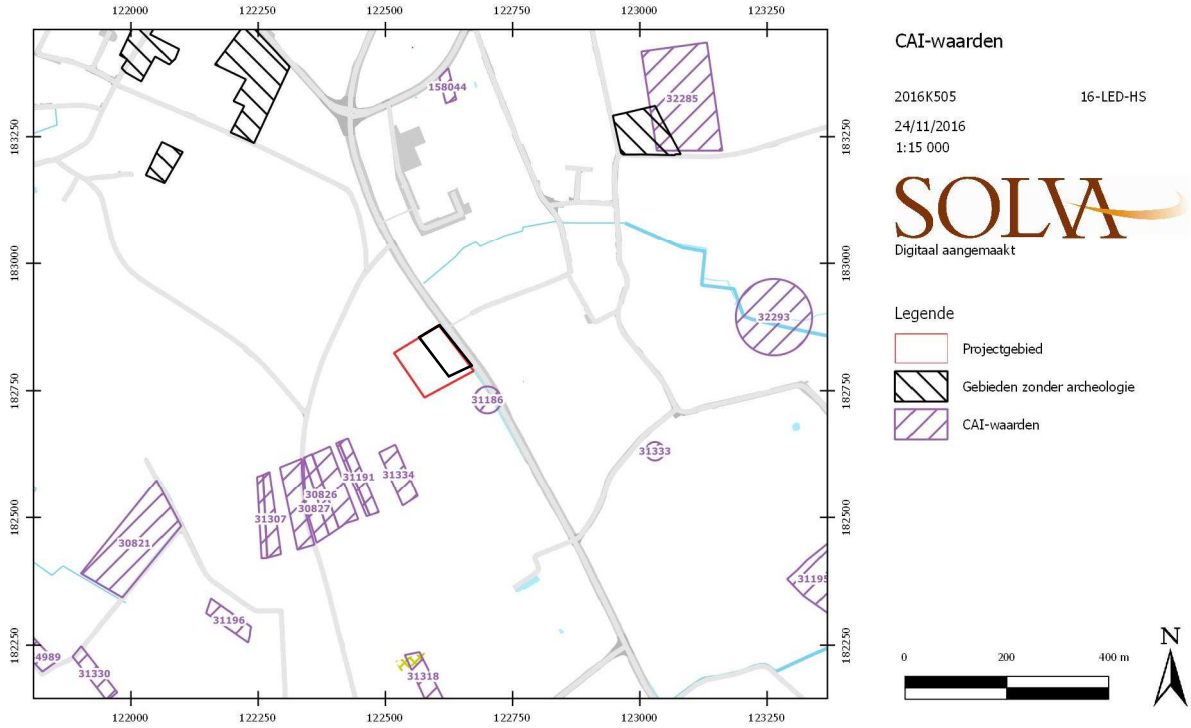
Op relatief korte afstand van het terrein zijn er verschillende prospectievondsten gedaan. De prospectievondsten zijn geïnventariseerd door K. De Groote in zijn scriptie in het kader van de "Archeologische inventaris Vlaanderen", partim Erpe-Mere. De scriptie handelde over het grondgebied Erpe-Mere, en heeft dus geen vondsten van het grondgebied Lede opgenomen. In onderstaand overzicht worden de belangrijkste vondstlocaties overlopen in de relatieve nabijheid van het projectgebied.

CAI locatie 31186 ligt enkele meter ten zuiden langs de Hoogstraat en omvat zowel de vondst van een schrabber als scherven middeleeuws en post-middeleeuws aardewerk. De vondsten die ten zuidwesten van het terrein zijn gedaan langs de Krevelhoek, zijn bijna uitsluitend silexartefacten uit het meso- en neolithicum [10]. Aan de oostelijke zijde van de Hoogstraat zijn er verschillende vondstlocaties met Romeins schervenmateriaal. Bij het toponiem Bellaert (CAI 32285) wijzen verschillende roerende Romeinse artefacten op bewoning. Het gaat hier onder meer om vaatwerk, maalstenen en munten (o.a. een zilveren munt van Vitellius)[11]. Ook de vondstlocatie ten zuidwesten van deze vindplaats (CAI 158044) heeft verschillende scherven Romeins aardewerk opgeleverd[12]. Ongeveer 1km noordwaarts onderstreept de vondst van een bronzen Romeins Marsbeeldje nogmaals de Romeinse aanwezigheid in de nabije omgeving rond het projectgebied (CAI 158425, niet op de overzichtskaart)[13].
Deze vondsten illustreren algemeen het relatief hoog archeologisch potentieel van deze landschappelijk gunstig gelegen gronden.

Meer algemeen valt het archeologisch potentieel op van de natuurlijke hoogte waar Lede op gelegen is. Op het grondgebied van Lede valt heel wat archeologische informatie, op basis van oude vondstmeldingen en oude en recentere opgravingen, te melden. We beperken ons hier tot de voornaamste vaststellingen. Voor een meer exhaustieve opsomming verwijzen we naar Clement et al., 2014. **Op ruimere afstand van het projectgebied** vermelden we de diverse archeologische sites nabij het centrum van Lede, en in het bijzonder (1) de locatie van de Merovingische (en Romeinse) begraafplaats nabij de Wichelse Steenweg[14], de opgravingen uitgevoerd door SOLVA op (2) het Domein Mesen [15] en op (3) Kleine Kouterrede [16]. Op deze twee laatste locaties werden vlakdekkende opgravingen uitgevoerd (respectievelijk ca. 1ha en 1,5ha vlakdekkend) waarbij sporen uit de midden-bronstijd, late bronstijd/vroege ijzertijd, late ijzertijd, Romeinse periode (1e tot 3de eeuw) en volle tot late middeleeuwen aan het licht kwamen. Deze twee opgravingen zijn illustratief voor de opvallende archeologische rijkdom die Lede kenmerkt, en zich vertaalt in bovenvermelde opgravingen, maar

[10] CAI 30828, 30827, 30826, 31319, 30825, 31191
[11] De Maeyer R? 1979: 69
[12] De Swaef W. 1999
[13] De Swaef W. 1999
[14] idem
[15] Clement et al., 2014
[16] Clement et al, in voorbereiding.

evenzeer in kleinere en oude vondstmeldingen her en der op het grondgebied van Lede. De landschappelijke ligging tussen twee grotere beekvalleien is daar wellicht niet vreemd aan.

Figuur 22. Uittreksel uit de CAI met de gekende sites in de nabijheid van het terrein (https://geo.onroerenderfgoed.be).

2.6.4. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

-Datering en interpretatie van geomorfologische eenheden van het projectgebied:

De sedimenten aan de oppervlakte dateren uit het laat-glaciaal, wat algemeen gesteld met zich meebrengt dat archeologische informatie vanaf het laat-glaciaal, zeg maar vanaf ongeveer 10.000 jaar geleden, kan aanwezig zijn in het onderzoeksgebied.

-Datering en interpretatie van de antropogene aanwezigheid in het projectgebied:

Het projectgebied is de laatste eeuwen wellicht uitsluitend als akkerland in gebruik geweest en is in die periode in elk geval niet bebouwd of bewoond. Gezien de gunstige landschappelijke situering (droge vruchtbare gronden tussen twee grotere beekvalleien) is deze zone gedurende gans het Holoceen aantrekkelijk geweest voor bewoning of menselijke activiteiten. De silexartefacten en de vondsten uit de Romeinse periode enkele honderden meters verder in dezelfde landschappelijke context, ondersteunen deze interpretatie. Dit brengt met zich mee dat op dit perceel eigenlijk archeologische informatie uit al de perioden van de laatste 10.000 jaar kan aanwezig zijn. Omwille van enkele karakteristieken in de perceelsstructuur wordt er meer in het bijzonder rekening gehouden met middeleeuwse aanwezigheid.

2.6.5. Gemotiveerde interpretatie van vondsten, vondstcategorieën, sporen, spoorcombinaties, spoorcategorieën, archeologische structuren en activiteitenzones

Niet van toepassing

2.6.6. Verklaring voor het ontbreken van archeologische vondsten, sporen of een archeologische site

Niet van toepassing

2.6.7. Confrontatie van de bevindingen met de resultaten van eerder uitgevoerd onderzoek

Niet van toepassing

2.6.8. Tekstuele synthese

SOLVA ontwikkelt in opdracht van de politiezone Erpe-Mere Lede een nieuw politiehuis, waarbij SOLVA als bouwheer optreedt. De geplande nieuwbouw situeert zich langs de Hoogstraat en maakt voor de aanleg gebruik van de natuurlijke topografie. Het ontwerp omvat een kantoor dat volledig onderkelderd is, en voorzien van een carport, terreininrichting en een bezoekersparking.

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **stedenbouwkundige**

vergunningsaanvraag voor de aanleg van de verbindingsweg. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer[17].

De ligging van het onderzoeksgebied op de zuidelijke georiënteerde flank van een hoge verhevenheid tussen twee grote beekvalleien gekoppeld aan de vruchtbare droge zandleembodem doet vermoeden dat dit gebied een interessant archeologisch potentieel kan hebben. Temeer wanneer deze landschappelijke interessante elementen gekoppeld worden aan het ontbreken van (recente) verstoringen of bebouwingen in de laatste 250 jaar. De talrijke vondstlocaties in de nabije omgeving, gerepertorieerd in de Centraal Archeologische Inventaris, en de archeologische vondsten iets meer noordelijk op de natuurlijke verhevenheid waarop Lede zelf gesitueerd is, bevestigen het hoge archeologische potentieel van deze gronden. We vermelden met betrekking tot het projectgebied in het bijzonder ook de perceelsstructuur in relatie tot de voetwegel, die misschien een aanwijzing kan zijn voor de aanwezigheid van een middeleeuwse bewoningssite nabij een zich ontwikkelende kouter. De bewaring van eventuele archeologische sporen zou eerder goed kunnen zijn, aangezien de bodemkaart het gebied karteert als 'laag erosiegevoelig'.

Figuur 23. Synthesekaart van het terrein waarbij de straten zijn weergeven in een volle zwarte lijnen en de wegeltjes in een stippellijn (rood : blokperceel).

[17] Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 1.0 van 11 december 2015.

2.7. Evaluatie van de onderzoeksvragen en potentieel op kennisvermeerdering, en de aard en waardering daarvan

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek konden de vooropgestelde onderzoeksvragen ten dele beantwoord worden. Hieronder worden deze besproken en wordt cf. *CGP 12.5.1.3, 7°* een inschatting gemaakt van het potentieel op kennisvermeerdering van het projectgebied, wat moet leiden tot de uiteindelijke evaluatie of bijkomend onderzoek noodzakelijk is.

-Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?

De bureaustudie toonde aan dat het onderzochte gebied de laatste eeuwen wellicht uitsluitend als akkerland in gebruik is geweest en in die periode in elk geval niet bebouwd of bewoond is (site met lage bewoningsdensiteit in het verleden). Vanuit dit oogpunt valt te verwachten dat het terrein in recentere periodes niet noemenswaardig verstoord is en er dus nog archeologische sporen in situ aanwezig kunnen zijn. Het aanwezige bodemtype wordt gekenmerkt door een vrij ondiepe Ap (25 cm) met daaronder een beperkte B horizont (tot 30- 40 cm onder maaiveld) waardoor eventuele archeologische relicten vrij ondiep in de bodem kunnen bewaard zijn. De bodemerosiekaart geeft aan dat het onderzoeksterrein in een zone met “lage erosiegevoeligheidsgraad” ligt.

De sedimenten dateren uit het laat-glaciaal, wat met zich meebrengt dat archeologische informatie in principe vanaf het laat-glaciaal, zeg maar vanaf ongeveer 10.000 jaar geleden, kan aanwezig zijn in het onderzoeksgebied.

De ligging van het onderzoeksgebied op de zuidelijke georiënteerde flank van een hoge verhevenheid tussen twee grote beekvalleien gekoppeld aan de vruchtbare droge zandleembodem doet vermoeden dat dit gebied een interessant archeologisch potentieel kan hebben. Een reeks prospectievondsten in de nabijheid van het projectgebied duiden alvast op een eerder hoog archeologisch potentieel.

We vermelden met betrekking tot het projectgebied in het bijzonder ook de perceelsstructuur in relatie tot de nabijgelegen voetwegel ten oosten van het terrein, die misschien een aanwijzing kan zijn voor de aanwezigheid van een middeleeuwse bewoningssite nabij een zich destijds ontwikkelende kouter.

-Wat is de landschapshistoriek van het terrein?

De sedimenten aan de oppervlakte dateren uit het laat-glaciaal. Er zijn geen aanwijzingen voor recentere aanvullingen of vergravingen.

-Welke gebruiksevolutie kende het terrein?

Het projectgebied ligt buiten de dorpskern van Lede, aan de rand van een grote kouter. Algemeen gesteld kan het gebied in de metaaltijden, Romeinse periode of middeleeuwen als bewonings-, begravings- of landbouwzone gediend hebben, hoewel daar in deze fase geen rechtstreekse aanwijzingen voor zijn. De laatste eeuwen is het projectgebied alvast wel uitsluitend als akkerland in gebruik geweest. In deze periode is het in elk geval niet bebouwd of bewoond (site met lage bewoningsdensiteit in het verleden).

-Wat is de impact van de geplande werken?

Op de grens tussen Lede en Erpe-Mere realiseert SOLVA de bouw van een nieuw politiekantoor. Het project omvat de bouw van een politiekantoor met kelders, een carport, een parking en terreininrichting.
In totaal beslaan de feitelijke werken (footprint van gebouw en verhardingen) een oppervlakte van ca. 3529 m². Voor de bouw van de kelders onder het gebouw wordt er 845 m² tot een diepte van zo'n 4m vergraven. Voor het grootste gedeelte van de werken (2684 m²) betreft het omgevingsaanleg en parking. Echter, aangezien het terrein op een lichte helling gelegen is, zal de parking na verwijdering van de teelaarde op bepaalde plaatsen iets dieper ingegraven worden dan op andere (aanleg van een horizontaal vlak in een hellend terrein).

Bovendien kan verondersteld worden dat de daadwerkelijke ingreep in de bodem op moment van praktische uitvoering ruimer zal zijn dan de strikte contouren van de feitelijke werken. Voor deze nota wordt bijkomend rekening gehouden met grondverzet in kader van praktische werforganisatie, tijdelijke werfinrichtingen, uitgraving onder schuin talud voor de kelder, … waardoor de effectieve bodemverstoring groter zal zijn dan de uiteindelijke footprint van de toekomstige verharding. Derhalve wordt de volledige oppervlakte van het projectgebied in beschouwing genomen, i.e. ca. 5525m².

Samengevat kan gesteld worden dat de werken in de gehele zone een substantiële impact zullen hebben op het aanwezige bodemarchief.

-Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau? (cf. CGP 12.5.1.3, 7°)

Op basis van de uitgevoerde bureaustudie kan deze vraag slechts ten dele beantwoord worden. Op basis van de beschikbare landschappelijke gegevens, cartografisch materiaal en historische bronnen die geraadpleegd werden tijdens het bureauonderzoek, kunnen we in deze fase enkel een hypothetisch verwachtingspatroon formuleren voor het projectgebied. Het is derhalve nog niet mogelijk de daadwerkelijke archeologische waarde en kennispotentieel voldoende in te schatten, met het oog op het formuleren van concrete maatregelen ten aanzien van de geplande werken. We beperken ons hieronder derhalve tot een hypothetische verwachting, die evenwel zal toelaten de verdere te nemen stappen in kader van het vooronderzoek te duiden.

Hypothetisch verwachtingspatroon:

De sedimenten aan de oppervlakte dateren uit het laat-glaciaal, wat met zich meebrengt dat theoretisch gezien archeologische informatie vanaf het laat-glaciaal, ongeveer 10.000 jaar geleden, kan aanwezig zijn in het onderzoeksgebied. Gezien de gunstige landschappelijke situering is deze zone gedurende gans deze periode aantrekkelijk geweest voor bewoning/occupatie. Prospectievondsten uit de prehistorie en vondsten uit de Romeinse periode en de middeleeuwen enkele honderden meters verder in dezelfde landschappelijke context, ondersteunen deze interpretatie.

Het wetenschappelijk kennispotentieel van een *eventuele* site zal vooral betrekking hebben op oudere bewoningssporen, i.e. tot de volle/ late middeleeuwen. Recentere periodes worden minder of niet

verwacht. Sinds het einde van de 18de eeuw is het terrein aantoonbaar in gebruik als landbouwgrond, en het valt te verwachten dat deze situatie wellicht terug te voeren is tot minstens de late middeleeuwen.

Het archeologisch potentieel van de natuurlijke hoogte waar Lede op gelegen is, is opvallend. Op het grondgebied van Lede valt heel wat archeologische informatie, op basis van oude vondstmeldingen en oude en recentere opgravingen, te melden. Niettegenstaande is ons beeld en begrip van deze vondsten fragmentarisch en valt de ruimere samenhang vooralsnog niet te definiëren. Een evaluatie van het onderzoeksgebied kan een wezenlijke bijdrage leveren aan de archeologische kennis van Lede en de gekende vondsten in de nabijheid van het projectgebied.

In het bijzonder brengen we ook de perceelsstructuur en de nabijgelegen voetwegel onder de aandacht, op basis waarvan de aanwezigheid van een volmiddeleeuwse bewoningskern zou kunnen vermoed worden. Bij eerdere opgravingen van SOLVA in de regio kon bij een vergelijkbaar patroon in perceelsstructuur aangetoond worden dat deze teruggingen tot een bewoningskern uit de volle middeleeuwen (e.g. Kruishoutem- Containerpark[18] of Ronse Pont West[19]). Een evaluatie van het onderzoeksgebied kan deze these verder verfijnen en een beter begrip van de ontwikkeling van het cultuurlandschap/koutercomplexen tussen Schelde en Dender bewerkstelligen.

Vanuit deze redenering heeft het projectgebied een wezenlijk onderzoekspotentieel op lokaal en regionaal niveau.

We melden tot slot dat voor het westelijk deel van het kadastraal perceel, buiten de heden bebouwbare zone, momenteel een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) in opmaak is. Dat beoogt op termijn een ontwikkeling van het westelijk deel van het perceel. De ontwikkeling van het politiekantoor kan dus als eerste stap van een ruimere ontwikkeling gezien worden, waardoor archeologische vaststellingen binnen het voorliggende projectgebied op termijn ook ruimer kunnen geïnterpreteerd worden.

-Wat is de aard en waardering van het kennispotentieel? (Cf. CGP 12.5.1.3, 7°)

In lijn van bovenstaande bespreking geldt ook hier dat deze vraag op basis van de uitgevoerde bureaustudie slechts ten dele kan beantwoord worden en dus enkel hypothetisch kan beantwoord worden.

Op een algemeen niveau kan dit projectgebied archeologische informatie bevatten die een bijdrage zal leveren aan onze archeologische kennis over de onmiddellijke regio. Meer concreet kan er informatie aan het licht komen die zal toelaten de ontwikkeling van het cultuurlandschap/koutercomplexen tussen Schelde en Dender beter te begrijpen.

Gelet op de beperkte info die momenteel voorhanden is, is bijkomende informatie per definitie als waardevol te beschouwen.

[18] Vanholme *et al.* 2015
[19] De Graeve (in voorbereiding)

-Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?

Bovenstaande onderzoeksvragen en de inschatting van het kennispotentieel kunnen op basis van een bureaustudie slechts ten dele beantwoord en gerealiseerd worden.

Verder vooronderzoek is noodzakelijk aangezien het tot nu toe niet mogelijk is om een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van maatregelen omdat concrete informatie over de aanwezigheid, aard en graad van bewaring van archeologische sporen ontbreekt. Op basis van de bureaustudie blijven de geformuleerde veronderstellingen immers hypothetisch en bovendien onvolledig.

Geofysisch onderzoek is in deze context niet relevant omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren, informatie die in elk geval nodig is om het onderzoekspotentieel te verfijnen en een programma van maatregelen te kunnen opstellen. Hetzelfde kan gezegd worden van een booronderzoek: dit type onderzoek zal niet voldoende ruimtelijk inzicht brengen in de aard van eventuele sporen, waardoor het kennispotentieel onvoldoende zal kunnen geëvalueerd of hard gemaakt worden. Dit is enkel mogelijk aan de hand van een **proefsleuvenonderzoek.**

Om deze redenen wordt in het kader van de stedenbouwkundige vergunning verder archeologisch (voor)onderzoek op het terrein aan de hand van proefsleuven geadviseerd.

-Opgave van de onderzoeksvragen die moeten beantwoord worden om het aanwezige potentieel te exploiteren (cf. CGP 12.5.1.3, 7°)

Gelet op de beargumenteerde onvolledigheid van het vooronderzoek in deze fase beperken de onderzoeksvragen zich tot die vragen die bij een proefsleuvenonderzoek zouden moeten beantwoord worden om het wetenschappelijk onderzoekspotentieel ten volle te kunnen inschatten in relatie tot de geplande werken:

- Nagaan of er archeologische sporen bewaard zijn in het projectgebied onder de bouwvoor.
- Hoe goed zijn de archeologische sporen onder de bouwvoor bewaard?
- Van welke aard zijn deze sporen?
- Naar welke activiteiten verwijzen de aangetroffen sporen?
- Uit welke periode stammen de archeologische sporen? En hoe verhouden deze zich tot elkaar? En hoe verhouden ze zich tot het ruimere kader en gekende archeologische sites in de omgeving?
- Is er sprake van continuïteit in eventuele bewoning of zijn er juist belangrijke discrepanties waar te nemen?

-Kaart met afbakening van zones waar al dan niet archeologisch erfgoed vastgesteld of verwacht wordt (cf. CGP 12.5.1.3, 7°)

Zie **figuur 23**

2.8. Beschrijving van de kaders waarbinnen het potentieel op kennisvermeerdering geëxploiteerd moet worden

Gelet op de beargumenteerde onvolledigheid van het vooronderzoek in deze fase niet van toepassing.

2.9. Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek

SOLVA realiseert een nieuw politiehuis op het grondgebied van Lede, net aan de grens met Erpe-Mere. Het gebouw zal volledig onderkelderd worden, en voorzien van een carport, een ruime parking en terreininrichting.

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **stedenbouwkundige** vergunningsaanvraag. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer[20].

Ten behoeve van het bekomen van een bekrachtigde archeologienota is een bureaustudie uitgevoerd.

Uit de bureaustudie komt naar voor dat dit onderzoeksterrein interessante perspectieven bood voor de mens vanaf het laatglaciaal. Het onderzoeksterrein is gelegen op een verhevenheid tussen twee grotere beekvalleien. Op basis van het historische kaartenmateriaal is geweten dat de gronden de laatste 250 jaar weinig verstoring hebben gekend. Daardoor zouden eventuele archeologische sporen in de ondergrond relatief goed bewaard kunnen zijn. De zone kan van de prehistorie tot de late middeleeuwen interessant zijn. De talrijke prospectievondsten in de omgeving ondersteunen deze veronderstelling. Met het oog op onze archeologische kennis van de regio en Lede in het bijzonder, en in relatie tot onze kennis over het ontstaan van het hedendaags cultuurlandschap/koutercomplexen tussen Dender en Schelde biedt het projectgebied kans op nieuwe inzichten. De geplande ontwikkeling van de aansluitende zone ten westen van het projectgebied op termijn (RUP in opmaak) betekent meteen dat eventuele archeologische vaststellingen op termijn ook in een ruimer verband zullen kunnen geïnterpreteerd worden.

Verder onderzoek via proefsleuven is noodzakelijk aangezien het vooronderzoek tot nu toe (bureauonderzoek) onvoldoende informatie opleverde om een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van maatregelen omdat informatie over de aanwezigheid, aard en graad van bewaring van archeologische sporen ontbreekt.

[20] Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 1.0 van 11 december 2015.

2.10. Samenvatting gericht op een niet gespecialiseerd publiek

SOLVA realiseert een nieuw politiehuis op het grondgebied van Lede, net aan de grens met Erpe-Mere. Het gebouw zal volledig onderkelderd worden, en voorzien van een carport, een ruime parking en terreininrichting.

Ten behoeve van het bekomen van een bekrachtigde archeologienota in functie van de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag is een bureaustudie uitgevoerd.

Uit de bureaustudie komt naar voor dat dit onderzoeksterrein interessante perspectieven bood voor de mens vanaf het laatglaciaal. Het onderzoeksterrein is gelegen op een verhevenheid tussen twee grotere beekvalleien. Op basis van het historische kaartenmateriaal is geweten dat de gronden de laatste 250 jaar weinig verstoring hebben gekend. Daardoor zouden mogelijke aanwezige archeologische sporen in de ondergrond relatief goed bewaard kunnen zijn. Eventuele sporen kunnen dateren van de prehistorie tot de late middeleeuwen. Vele prospectievondsten in de omgeving duiden op het archeologisch potentieel van deze gronden. Met het oog op onze archeologische kennis van de regio en Lede in het bijzonder, en in relatie tot onze kennis over het ontstaan van het hedendaags cultuurlandschap/koutercomplexen tussen Dender en Schelde biedt het projectgebied kans op nieuwe inzichten.

Verder onderzoek op terrein via proefsleuven is noodzakelijk aangezien het vooronderzoek tot nu toe (bureauonderzoek) onvoldoende informatie opleverde om een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van maatregelen omdat informatie over de aanwezigheid, aard en graad van bewaring van archeologische sporen ontbreekt.

2.11. Bibliografie

Clement C. *et al.* in voorbereiding. *Lede-Kleine kouterrede. Archeologisch onderzoek.*

Clement C., Pede R. & Cherretté B. 2015. *Lede-Domein Mesen. Archeologisch onderzoek.* SOLVA Archeologie rapport 11, 120pp

De Graeve A., in voorbereiding. *Ronse Pont West- Archeologisch onderzoek.*

De Maeyer R. 1979. De overblijfselen der Romeinse villa's in België. In: Acta Archaeologica Lovaniensia 18, 1979.

De Swaef W. & Van Langenhoven B. 1999, *Lede ondersteboven. Een kijk op het oudste verleden*. Lede.

Gysseling M**.** 1995, Leedse gemeentenamen als toponiemen, Ken uw dorp, Jaarboek van de heemkundige kring Heemschut-Lede, 22, pp. 11-12.

Sevenant M., Menschaert J., Couvreur M., Ronse A., Antrop M., Geypens M., Hermy M. & De Blust G. 2002. *Ecodistricten: Ruimtelijke eenheden voor gebiedsgericht milieubeleid in Vlaanderen. Deelrapport II: Afbakening van ecodistricten en ecoregio's: Verklarende teksten*.

Vanholme N., Taelman E. & Cherretté B. 2015*. Kruishoutem-Containerpark. Archeologisch onderzoek*. SOLVA Archeologie rapport 40, 99 pp.

Websites
(raadpleging 24/11/2016)

https://cai.onroerenderfgoed.be/
https://geo.onroerenderfgoed.be/
https://inventaris.onroerenderfgoed.be/
https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html
https://www.agiv.be/

3. Bijlagen

3.1. Plannenlijst

figuur	onderwerp (projectcode 2016K505)	aanmaakschaal	aanmaakwijze	datum
1	Kadastraal plan (AGIV)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
2	Topografische kaart (AGIV)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
3	Plan van de werkzaamheden (De Clippel-Michiels architecten, tijdelijke vereninging)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
4	Detail van voorgevel (De Clippel-Michiels architecten, tijdelijke vereninging)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
5	Detail van linker zijgevel (De Clippel-Michiels architecten, tijdelijke vereninging)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
6	Detail van rechter zijgevel (De Clippel-Michiels architecten, tijdelijke vereninging)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
7	Doorsnede van de gebouwen (De Clippel-Michiels architecten, tijdelijke vereninging)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
8	DHM II (AGIV)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
9	DHM II detail (AGIV)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
10	Hoogteverloop van het terrein (geopunt)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
11	Gewestplan (AGIV)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
12	Bodemkaart (dov.vlaanderen.be)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
13	Quartairgeologische profieltypekaart	1 op 1	digitaal	24-11-2016
14	Quartairgeologische profieltypekaart detail (dov.vlaanderen.be)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
15	Tertiairgeologische profieltypekaart (dov.vlaanderen.be)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
16	Erosiegevoeligheidskaart van de Vlaamse Gemeenten (dov.vlaanderen.be)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
17	Bodembedekkingskaart (dov.vlaanderen.be)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
18	Ferrarriskaart (AGIV)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
19	Vandermaelen (AGIV)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
20	Atlas der Buurtwegen (AGIV)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
21	Poppkaart (AGIV)	1 op 1	digitaal	24-11-2016
22	Uitreksel CAI	1 op 1	digitaal	24-11-2016
23	Synthesekaart	1 op 1	digitaal	30-11-2016

3.2. Fotolijst

Foto	onderwerp (projectcode 2016K505)	type foto	vervaardiging	datum
1	Zicht op het terrein vanop de Hoogstraat (googlemaps)	Huidige toestand	digitaal	25-11-2016
2	Orthofoto, meest recente opname (AGIV)	luchtfoto	digitaal	25-11-2016
3	Orthofoto, 1971 (AGIV)	luchtfoto	digitaal	25-11-2016

3.3. Lijst van de bijlagen

projectcode	**2016K505**
plannummer	**1**
type plan	bouwplan
onderwerp plan	Plan ontworpen toestand
aanmaakschaal	1/250
aanmaakwijze	digitaal
datum	onbekend